

EVALUATIE

Ruwwater levering naar het oude land

Provincie Flevoland

6 MEI 2019

Contactpersoon

ARJAN TER HARMSEL

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 264
6800 AG Arnhem
Nederland

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	4
1.1	Aanleiding, achtergrond en scope	4
1.2	Doelstelling	4
1.3	Verantwoording methode	4
2	RECONSTRUCTIE	6
2.1	Samenvattend	6
2.2	Periode tot 1999: Studies en beleidsvorming	8
2.3	Periode 1999-2000 : Vastlegging van de ROL	13
2.4	Periode 2001-2005: Uitvoering van ROL-maatregelen	15
2.5	Periode na 2005: de ROL is in werking	17
3	EVALUATIEKADER	19
3.1	Inleiding	19
3.2	Beleidsontwikkeling	19
3.3	Juridisch	21
3.4	Effectiviteit	22
3.5	Acceptatie	23
3.6	Samenvattend oordeel	24
4	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	25
4.1	Conclusies	25
4.2	Aanbevelingen	26
BIJLAGEN		
BIJLAGE A – LIJST VAN GEÏNTERVIEWDE PERSONEN		27
BIJLAGE B – INTENTIEVERKLARINGEN EN OVEREENKOMSTEN		28
COLOFON		29

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding, achtergrond en scope

De provincie Flevoland werkt aan een nieuw Drinkwaterplan; een visie op de drinkwatervoorziening van geheel Flevoland. Voorzien is een integratie ervan in het nieuwe ontwerp-waterplan medio 2020. Ter voorbereiding daarop zijn enkele onderzoeken gestart, zoals het onderzoek van de drinkwaterprognose en drinkwatervoorraad.

Eén van deze onderzoeken is ook deze evaluatie van de levering van ruwwater aan het oude land ('ROL' genoemd). De ROL betreft de levering van onbehandeld grondwater (ruwwater) vanuit Flevoland naar Gelderland en Utrecht, uitgevoerd door Vitens. De ROL dateert van eind jaren 90 en komt voort uit een interprovinciale optimalisatiestudie gericht op minimalisatie van verdrogende effecten op de natuur.

Achtergrond van deze evaluatie is dat de grondwatervoorraad in Flevoland eindig is en er sprake lijkt te zijn van een groeiende eigen vraag. De ROL was bedoeld als tijdelijk, jarenlang was er geen aanleiding om er kritisch naar te kijken.

In deze evaluatie onderzoeken wij de feitelijke levering van ruwwater aan het oude land met de bijbehorende onderbouwing en formele vastlegging ervan.

1.2 Doelstelling

De doelstelling van deze evaluatie is tweeledig:

- Terugkijken: reconstrueren hoe de ROL tot stand is gekomen door een feitenbasis te creëren en het toetsen van de effectiviteit door na te gaan in hoeverre de doelstellingen zijn gerealiseerd en het beleid effectief is geweest.
- Huidige situatie en vooruitkijken: bepalen van tevredenheid van alle betrokkenen met de afspraken over de ROL uit het verleden en van hoe eventuele toekomstige afspraken eruit moeten zien.

Binnen deze twee doelstellingen zijn de volgende deelvragen onderscheiden:

Terugkijken

- Hoe is de ROL tot stand gekomen en welke afspraken zijn er gemaakt?
- Wat was het doel van de ROL? Is dit doel in de loop van de tijd gewijzigd, en zo ja, op welke wijze?
- Welke effecten werden voorspeld/verwacht aan (natuur)effecten en uit te voeren maatregelen? Welke onbedoelde/onvoorziene effecten zijn opgetreden?
- Wat is er in de praktijk gerealiseerd in de afgelopen twintig jaar?
- Welke effecten zijn opgetreden?

Huidige situatie en vooruitkijken

- Wat is het huidige anti-verdrogingsbeleid van Flevoland en omliggende provincies?
- In hoeverre is dit anders dan twintig jaar geleden? Zijn de doelen gelijk gebleven of veranderd?
- In hoeverre zijn de provincie Flevoland, de omliggende provincies en andere betrokkenen tevreden met de afspraken en de effecten?

1.3 Verantwoording methode

De evaluatie is gebaseerd op meerdere informatiebronnen: literatuur (zie tabel 1), interviews en gezamenlijk overleg met betrokken partijen. Dit houdt in dat we gebruik maken van zowel objectieve informatie (vergunningen, meetgegevens, reconstructie van feiten) als van meer subjectieve informatie (meningen, opvattingen, beelden van betrokkenen). Door de onderzoeksvragen vanuit meerdere informatiebronnen te benaderen, krijgen de conclusies van de evaluatie een stevige basis. In deze rapportage maken wij waar nodig helder onderscheid tussen feiten, meningen (van betrokkenen) en ons eigen oordeel (als evaluator).

In Bijlage A is een overzicht opgenomen van alle geïnterviewde personen. Een overzicht van de documenten die zijn doorgenomen, is te vinden in Tabel 1 (Paragraaf 2.1). Bijlage B bevat relevante overeenkomsten en intentieverklaringen.

Kader: Verdrogingsbeleid door de jaren heen

De ROL komt voort uit de wens om verdroging van natuur te beperken. Het anti-verdrogingsbeleid heeft zich gedurende enkele decennia ontwikkeld, is echter geen onderdeel van deze evaluatie. Om de totstandkoming van de ROL te plaatsen in zijn tijd en hier rekening mee te houden bij eventuele aanpassing van de ROL, is hieronder het (anti-)verdrogingsbeleid kort samengevat.

Eind jaren 80 ontstond het eerste beleid om verdroging van bestaande natuur te beperken. Het was een van de 'ver'-thema's in het milieubeleid. In 1999 werd er bv. in Utrecht een convenant plan van aanpak verdrogingsbestrijding gesloten ('hart voor een natter Utrecht'). De aandacht ging uit naar herstelmaatregelen in natuurgebieden en ook naar drinkwaterwinningen. Rond 2005 stagneerde de aanpak in Nederland, door problemen met vernattingschade en grondverwerving. De Taskforce Verdroging (2006) werd ingesteld, en adviseerde o.a. een strakkere regie door de provincies, en meer focus op een selectie van gebieden (TOP-lijst, SUBTOP). Vanaf 2010 is de aanpak van verdroging veelal verweven met herstelmaatregelen in het kader van Natura 2000 / PAS. Dit beleid is nu volop in uitvoering. De 'Balans van de Leefomgeving 2018 (PBL)' geeft aan dat verdroging nog steeds een actueel thema is, met name voor heide, moeras en natte graslanden. Mede door de extreme droge zomer van 2018 krijgt droogte nu meer aandacht, ook omdat de effecten nu verder reiken dan alleen natuur.

2 RECONSTRUCTIE

Als eerste stap in de evaluatie is een reconstructie gemaakt van de totstandkoming en uitvoering van de levering van ruwwater naar het oude land. De reconstructie is gebaseerd op documenten (die zijn aangeleverd door de provincies Flevoland, Utrecht en Gelderland en het waterbedrijf Vitens) en op de interviews. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen beleidsdocumenten, juridische documenten en onderzoeksrapporten. Daarnaast is ook gekeken naar concrete, uitgevoerde maatregelen. In dit hoofdstuk wordt de reconstructie chronologisch uitgewerkt aan de hand van de diverse documenten.

In Tabel 1 is een overzicht weergegeven van de documenten die zijn gebruikt voor onze reconstructie.

2.1 Samenvattend

Het is ongeveer 30 jaar geleden dat de eerste studies rondom de ROL zijn begonnen. Deze afgelopen 30 jaar is globaal in te delen in vier periodes:

- 1989 t/m 1998 – Periode van voorstudies, onderzoeken en beleidsvorming (zie hoofdstuk 2.2)
- 1999 t/m 2000 – Periode van vastlegging van de ROL (“ “ 2.3)
- 2001 t/m 2005 – Periode van uitvoering van de maatregelen (“ “ 2.4)
- 2006 t/m nu – Periode dat de ROL in werking is (“ “ 2.5)

In de eerste periode zijn diverse onderzoeken uitgevoerd om het drinkwatersysteem in Midden-Nederland te optimaliseren ten aanzien van verdroging van natuur. Het idee was dat de drinkwaterwinningen grote invloed hebben op de verdroging van natuurgebieden in Utrecht en Gelderland. Om verdroging tegen te gaan, moest het gehele systeem worden onderzocht om tot een optimale inrichting te komen. In de studies GMN (1992) en DMN (1995) is deze optimalisatie onderzocht. Het optimale scenario is gekozen op basis van het effect tegen verdroging. Hieruit werd geconcludeerd dat Flevoland een bovenregionale rol kan gaan vervullen ten aanzien van drinkwaterwinning. In de studie GWC (1998) is verder ingezoomd per verdroogd gebied. De focus lag hierbij vooral op lokale maatregelen in het oppervlaktewatersysteem. Voor de natuurgebieden op de flanken van de Veluwe en Utrechtse Heuvelrug was de (negatieve) invloed van de drinkwateronttrekkingen groot. In 1999 is een laatste onderzoek (MER) uitgevoerd naar de optimalisatie van winningen in het oude land (Utrecht en Gelderland) en Flevoland. Hieruit is bepaald dat drinkwaterwinningen Holk (Gelderland) en Amersfoort Hogeweg (Utrecht) respectievelijk moeten verminderen en sluiten en dat deze onttrekkingen gecompenseerd moeten worden vanuit Flevoland. In 1999 heeft Flevolandse Drinkwater Maatschappij, opgegaan in het huidige Vitens, vergunningen aangevraagd voor extra onttrekkingen in Flevoland, ter compensatie van de vermindering op het oude land. Sinds 2000 is de interprovinciale ruwwaterlevering actief.

Het onderstaande figuur vat de wijzigingen door de ROL samen. De winningen die het betreft zijn aangegeven, het getal geeft weer met hoeveel die winning is uitgebreid (+) c.q., verminderd (-).

Tabel 1 - Overzicht van de documenten e.o. waarop de reconstructie is gebaseerd

	1989 t/m 1998	1999 t/m 2000	2001 t/m 2005	Na 2005
Besluit	<ul style="list-style-type: none"> • Intentieverklaring drinkwaterbedrijven Utrecht en Gelderland (1998) 	<ul style="list-style-type: none"> • ROL-overeenkomst (WMN, WG, FDM - 31-05-2000) 		<ul style="list-style-type: none"> • Overeenkomst Duurzame Drinkwatervoorziening Gelderland (2008, 2015)
Beleid	<ul style="list-style-type: none"> • Eerste waterhuishoudingsplan Provincie Utrecht (1992) • Waterhuishoudingsplan Flevoland 1994-1998 (1994) 	<ul style="list-style-type: none"> • Waterhuishoudingsplan 1999 – 2003 (1999) (2^e WHP prov. Utrecht) • Omgevingsplan Flevoland (2000) 	<ul style="list-style-type: none"> • Waterhuishoudingsplan provincie Utrecht 2005 – 2010 (2004) (derde waterhuishoudingsplan) • Drinkwatervoorzieningen plan Flevoland 2010-2030 (2005) • Omgevingsplan Flevoland 2006 (2006) 	<ul style="list-style-type: none"> • Partiële herziening Omgevingsplan Flevoland (water) (2009) • Partiële herziening Omgevingsplan Flevoland water 2015 (2015) • Overeenkomst duurzame drinkwatervoorziening Gelderland 2008-2015 (2008, 2011, 2013)
Juridisch	<ul style="list-style-type: none"> • Milieueffectrapportage (1998) 	<ul style="list-style-type: none"> • Vergunningaanvraag (1999) 	<ul style="list-style-type: none"> • Wijziging vergunning (2003) 	
Onderzoek	<ul style="list-style-type: none"> • Grondwaterbeheer Midden Nederland (1992) • Drinkwatervoorziening Midden Nederland (1995) • Goed Water Centraal (1998) • MER onderbouwing Geohydrologie (1998) • MER onderbouwing Ecologie (1998) 			<ul style="list-style-type: none"> • Toekomst primair meetnet Provincie Flevoland (2011) • Evaluatie effecten winningen Vitens (2011) • IPL studie (2012) • Technische evaluatie Natte Natuur Flevoland (2017)
Overig		<ul style="list-style-type: none"> • Werkelijke onttrekking Holk vermindert van 8 naar 3 à 4 (Mm3/jr) (vanaf 2000) 	<ul style="list-style-type: none"> • Levering Ruwwater vanaf Fledite II (5 Mm3/jr) (2001-2003) • Winning Amersfoort Hogeweg gesloten (medio 2003) • Levering Ruwwater vanaf Fledite II (4 M) en Spiekzand (5 M) (vanaf 2003) 	<ul style="list-style-type: none"> • Opheffing Landelijk steunpunt verdroging (LSV) (2011)

2.2 Periode tot 1999: Studies en beleidsvorming

Grondwaterbeheer Midden Nederland (1992)

De toenemende vraag naar drinkwater en de steeds verdere aantasting van de natuur was aanleiding voor provincies Flevoland, Utrecht, Gelderland en Noord-Holland om in het najaar van 1989 tot het gezamenlijk onderzoek 'Grondwaterbeheer Midden Nederland' (GMN) te komen. In dit project waren ook VEWIN en de vijf drinkwaterbedrijven (FDM, PWN, WMN, WG en NUON-VNB) betrokken. Het doel was het samenhangend grondwatersysteem beter te beheren, waarbij als uitgangspunt veel waarde gehecht wordt aan de natuur. In 1992 is de studie afgerond met het rapport 'Een nieuw evenwicht'.

De schematisatie van het gezamenlijk grondwatersysteem is weergegeven in Figuur 1 [GMN, blz. 32]. Hierbij staat het grondwater vanaf de Utrechtse Heuvelrug en de flanken van de Veluwe in verbinding met het derde watervoerende pakket in Flevoland. Het grondwatersysteem is één samenhangend geheel, los van de bestuurlijke grenzen aan het aardoppervlak.

De scenario's van het onderzoek zijn beoordeeld op een viertal criteria:

1. Risico's volksgezondheid
2. Natuur
3. Milieubelasting
4. Maatschappelijke kosten

In de verschillende scenario's zaten grote tegenstellingen in de beoordeling. Om een voorkeursscenario te kunnen kiezen, was er een gewichtsfactor gekoppeld aan de criteria. Hieruit bleek dat vooral de natuur en de volksgezondheid de doorslaggevende factor moesten zijn [GMN, blz. 61]. Qua volksgezondheid is het van belang dat het drinkwater van goede kwaliteit is. Op dit vlak scoort het winnen van drinkwater uit grondwater ten opzichte van oppervlaktewater hoger. Voor de natuur is het van belang dat drinkwaterwinningen een nihil verdrogend effect hebben op de natuurgebieden.

Als conclusie van het onderzoek komt naar voren dat de drinkwaterwinningen in 't Gooi, Heuvelrug en Veluwe een sterk negatief effect op de natuur hebben. In Flevoland was sprake van zeer beperkte invloed van de winningen op de natuurwaarden, mede door de dikke kleilaag die het watervoerend pakket afsluit. Voor het veiligstellen van de behoeftedekking na het jaar 1998 was het noodzakelijk dat de provincie Flevoland een bovenregionale functie voor levering van grondwater ging vervullen. Daarnaast dienden de grondwaterwinningen in Noord-Holland, Gelderland en Utrecht te verminderen [GMN, blz. 15].

Per provincie resulteerde het GMN-project in een aanbeveling van de volgende maatregelen [GMN, blz. 16]:

Noord Holland ('t Gooi):

- Óf een reductie van ongeveer 13 miljoen m³ vergunde hoeveelheid grondwater 1991 ten behoeve van de drinkwatervoorziening, gecombineerd met peilverhoging in de Horstermeerpolder en in enkele andere polders in het Vechtplassengebied;
- óf een reductie van ongeveer 5 miljoen m³ vergunde hoeveelheid grondwater 1991 ten behoeve van de drinkwatervoorziening, gecombineerd met inundatie van een gedeelte van de Horstermeerpolder en een peilverhoging in enkele andere polders in het Vechtplassengebied';
- reductie van de onttrekking door de industrie met circa 2 miljoen m³ per jaar.

Utrecht:

- Een reductie van ongeveer 15 miljoen m³ van de vergunde hoeveelheid grondwater 1991 ten behoeve van de drinkwatervoorziening. Gecombineerd met peilverhoging in het Valleikanaal en het omzetten van (een gedeelte van het) naaldbos in loofbos op de Utrechtse Heuvelrug;
- een reductie van de onttrekking door de industrie met 1 à 2 miljoen m³ per jaar.

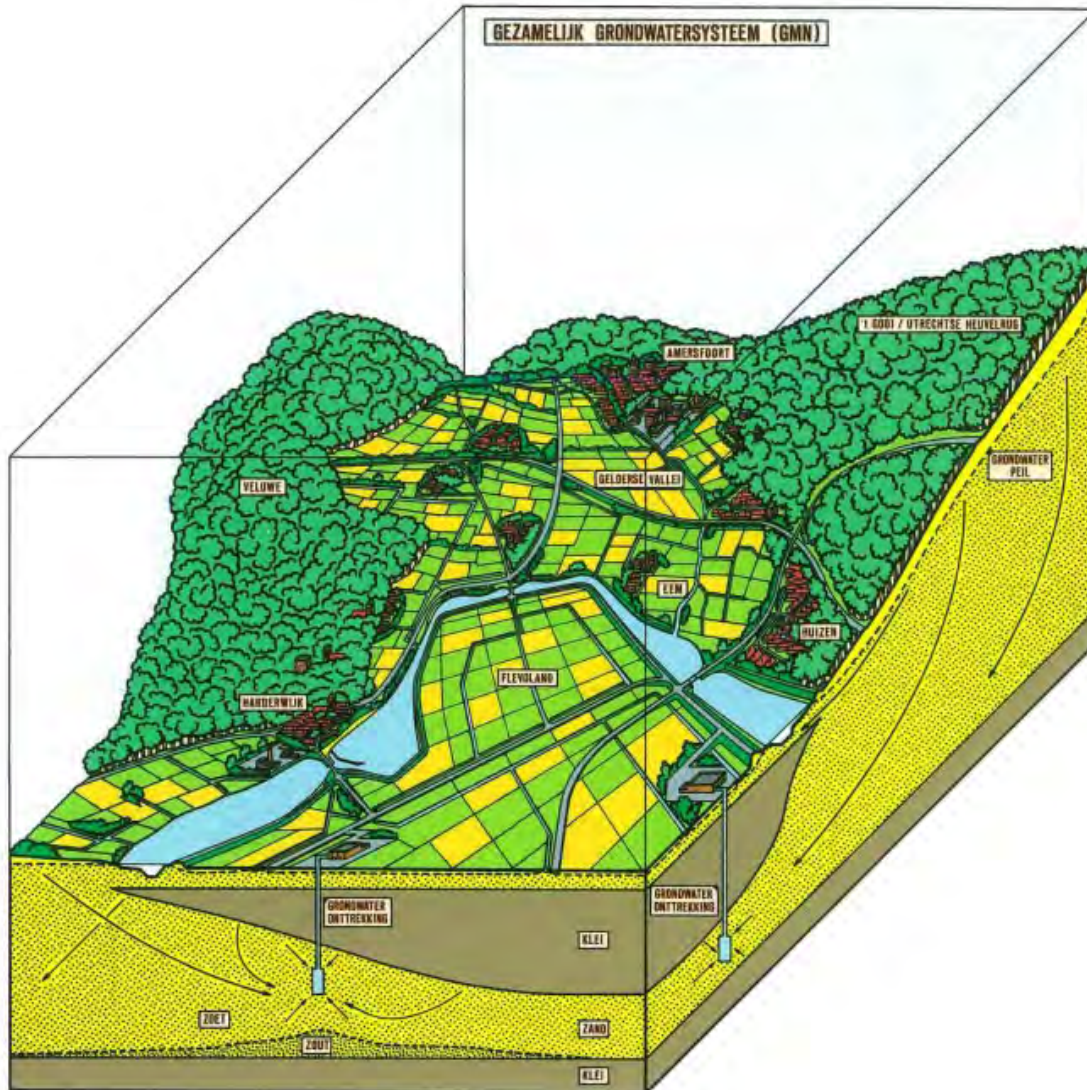
Gelderland:

- Een totale reductie van de vergunde hoeveelheid van ongeveer 25 miljoen m³ grondwater ten opzichte van de vergunde hoeveelheid 1991, waarbij het aandeel drinkwater circa 15 miljoen m³ per jaar en het aandeel industrie circa 10 miljoen m³ per jaar is, dan wel dat deze waarden een andere verdeling krijgen, gecombineerd met het omzetten van (een gedeelte van) naaldbos in loofbos op de Veluwe.

Flevoland:

- Uitbreiding van grondwaterwinningen ten opzichte van de huidige vergunningscapaciteit ten behoeve van de drinkwatervoorziening in Flevoland en in het kader van reallocatie van het 'oude land' naar het 'nieuwe land' met een capaciteit van ongeveer 25 miljoen m³ per jaar.

Er werd ook aanbevolen dat de ingeleverde capaciteit gereserveerd dient te worden voor bijzondere omstandigheden als bv. discontinuïteit optreedt in de levering van drinkwater [GMN, blz. 16].

Figuur 1 - Driedimensionale doorsnede van het watersysteem gezien vanuit Flevoland [bron: GMN, blz. 32, 1992]

Eerste waterhuishoudingsplan provincie Utrecht (1992)

“Voor de drinkwatervoorziening in de provincie Utrecht wordt uitsluitend grondwater gebruikt. In de provincie Utrecht wordt wel oppervlaktewater gewonnen ten behoeve van de openbare watervoorziening in Noord-Holland. Het drinkwatergebruik is in de laatste jaren sterk toegenomen. Verwacht wordt dat in de komende jaren een verdere stijging zal plaatsvinden. De winbaar geachte hoeveelheid grondwater neemt o.a. af door de noodzaak om de verdroging tegen te gaan. Daarnaast is de toenemende verontreiniging van het grondwater een probleem.” [1^e WHP prov. Utrecht, pag. 4].

“In de komende jaren zal de provincie nader onderzoek (laten) uitvoeren om de bijdrage van de diverse oorzaken aan de verdroging te bepalen. Hierbij zal integratie plaatsvinden met de onderzoeken naar de winningsmogelijkheden van grondwater die in het Grondwaterplan staan aangegeven. Een freatisch grondwatermeetnet zal in verband hiermee worden ingericht.

Bij het onderzoek zal ook worden nagegaan welke maatregelen kunnen bijdragen aan het verminderen van de verdroging. De mogelijke maatregelen kunnen bestaan uit het direct wegnemen van de oorzaken van de grondwaterstands dalingen óf uit het compenseren van de hydrologische effecten daarvan” [1^e WHP prov. Utrecht, pag. 7].

“In het Grondwaterplan is reeds aangegeven dat onderzoek zal worden gedaan naar de winningsmogelijkheden van grondwater, waarbij ook de huidige grondwaterwinningen in de beschouwingen zullen worden betrokken. Dit onderzoek, zoals het Grondwateronderzoek Midden-Nederland (GMN) is in volle gang en daarbij wordt nu ook de verdrogingsproblematiek betrokken. Op basis hiervan zal na afweging van alle belangen en factoren worden beslist in hoeverre de effecten van bestaande grondwaterwinningen moeten worden verminderd als één van de gewenste maatregelen om de verdroging terug te dringen. Eén van de afwegingsfactoren is de mogelijke inzet van alternatieve bronnen.” [1e WHP prov. Utrecht, pag. 27].

Waterhuishoudingsplan Flevoland 1994-1998 (1994)

In het GMN-onderzoek was bepaald dat Flevoland een bovenregionale rol kan gaan vervullen. In het waterhuishoudingsplan uit 1994 is bepaald dat het zoete grondwater in het derde watervoerende pakket in Zuidelijk Flevoland alleen bestemd is voor de openbare drinkwatervoorziening. Daardoor is een actief saneringsbeleid uitgevoerd door provincie Flevoland op vergunningen voor agrarische en industriële onttrekkingen uit dit watervoerend pakket.

Vooruitlopend op de bovenregionale rol van Flevoland is in het waterhuishoudingsplan opgemerkt dat “door levering van grondwater aan andere provincies mag de continuïteit van de openbare drinkwatervoorziening in Oostelijk en Zuidelijk Flevoland niet in gevaar worden gebracht”. [GWW beschikking MB/99.090775/C, prov. Flevoland, blz. 7]

Drinkwatervoorziening Midden Nederland (1995)

Het project ‘Drinkwatervoorziening Midden Nederland’ (DMN) was een vervolg op GMN. Dit project werd uitgevoerd door VEWIN en de vijf drinkwaterbedrijven (FDM, PWN, WMN, WG en NUON-VNB). Hierin is een optimalisatie van de grondwateronttrekkingen onderzocht. Bovendien zijn de effecten van lokale anti-verdrogingsmaatregelen in kaart gebracht. In deze studie waren ook de destijds laatste ontwikkelingen in de prognoses voor de drinkwatervoorziening meegenomen.

Op basis van het DMN-project werd geconcludeerd dat in vergelijking met de uitkomst van GMN meer natuurwinst is te boeken én meer grondwater kon worden onttrokken. Dit kon bereikt worden door een optimalere keuze van de plaats en hoeveelheden van de grondwateronttrekkingen. Bovendien blijken lokale (kleinschalige) verbeteringen in de waterhuishoudkundige infrastructuur ook goede mogelijkheden te bieden om verdroging tegen te gaan. Deze maatregelen blijken niet alleen effectief, maar brengen ook minder kosten met zich mee. [DMN, blz. 3]

In Flevoland zou in totaal circa 42 miljoen m³ per jaar onttrokken kunnen worden, onder de voorwaarde van reallocatie vanaf het oude land.

Goed Water Centraal (1998)

Op basis van de resultaten van de DMN-studie werden vervolgacties uitgezet. Hierbij hadden de vijf drinkwaterbedrijven, provincies Utrecht, Flevoland en Gelderland en waterschappen zich verenigd in de stuurgroep “Goed Water Centraal” (GWC). Deze stuurgroep is van 1995 tot 1998 actief geweest.

De stuurgroep had als doelstelling: *“het geven van inzicht in de effectiviteit van zowel lokale als regionale maatregelen ter bestrijding van de verdroging van natte natuur binnen terreinen die een hoofdfunctie natuur hebben meegekregen” [GWC basisrapport, voorwoord].*

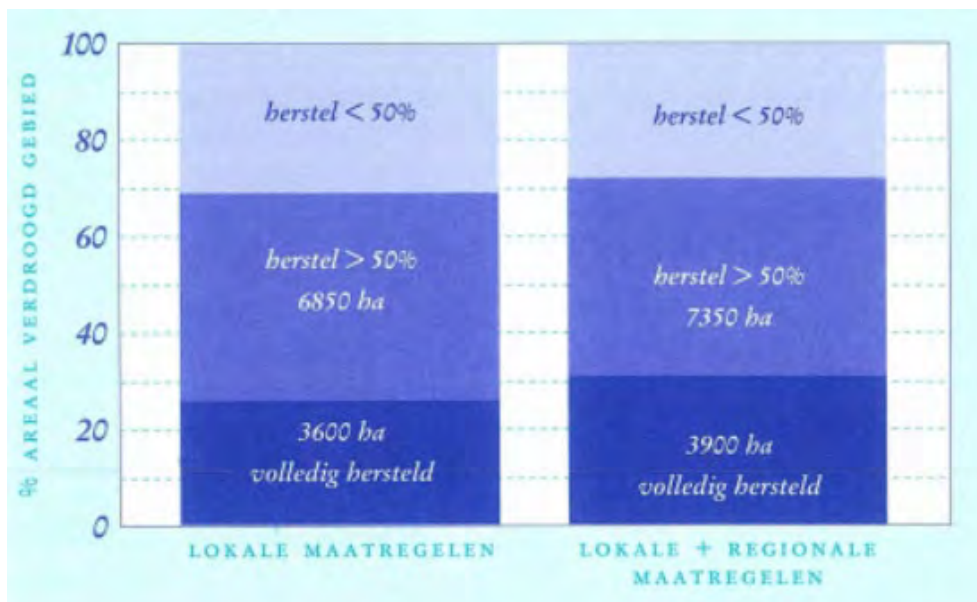
De volgende vervolgacties werden in gang gezet:

- onderzoek naar de potenties van lokale anti-verdrogingsmaatregelen in de overgebleven relevante deelgebieden in het onderzoeksgebied;
- voorbereiding en uitvoering van twee voorbeeldprojecten, waar lokale (kleinschalige) verbeteringen in de waterhuishoudkundige infrastructuur op korte termijn goede mogelijkheden bieden om verdroging tegen te gaan.

Het maatregelenpakket dat is onderzocht omvatte het aanpassen van lokale waterhuishouding en regionale maatregelen. Onder deze regionale maatregelen werd o.a. verstaan [GWC eindrapport, blz. VIII]:

- het stopzetten van de drinkwaterwinningen binnen het projectgebied;
- het grootschalig omzetten van naaldbos naar loofbos;
- de ontpoldering van Flevoland.

De onderzoeksresultaten laten zien dat de lokale maatregelen kunnen zorgen voor een herstel van 69% van de natuurgebieden. Deze onderzoeksresultaten zijn zichtbaar in Figuur 2.

Figuur 2 - Resultaten herstel natuurgebieden op basis van GWC studie [GWC eindrapport, blz. VIII]

Uit de studie blijkt dat de aanpak van verdroging maatwerk per gebied is. Per natuurkern dienen de effecten van maatregelen, de natuurstreefbeelden en de schade voor overige belangen op elkaar te worden afgestemd. Vooral op de flanken van de Utrechtse Heuvelrug en de zuidelijke Veluwezoom zijn enkele gebieden waarvan het natuurherstel sterk afhankelijk is van (de vermindering van) grondwateronttrekkingen [GWC eindrapport, blz. X].

MER Grondwaterwinning Flevoland (1998)

Als voorbereiding op de bovenregionale rol van Flevoland en het aanvragen van vergunningen voor de nieuwe ontbrekkingen is in 1998 een m.e.r. (milieueffectrapportage) uitgevoerd. De doelstelling van het MER was tweeledig [MER hoofdrapport, blz. 14]:

1. nadere bepaling van potentiële locaties voor grondwaterwinning in het reeds gereserveerde gebied in Zuidelijk Flevoland en een deel van Oostelijk Flevoland, alsmede de verdeling over de potentiële en bestaande winlocaties van maximaal 19 miljoen m³ per jaar;
2. inzicht geven in de milieueffecten van winningsscenario's. De ontbrekkingshoeveelheid bij de eerste aanvragen is afhankelijk van de prognose van de FDM en van de andere waterleidingsbedrijven.

Er zijn in totaal 14 alternatieven onderzocht voor het vergroten van de onttrekkingen in Flevoland. Deze alternatieven zijn onderverdeeld in minimum en maximum alternatieven. In de minimum alternatieven is een toename van 10 miljoen m³ per jaar en in de maximum alternatieven een toename van 19 m³ per jaar gezocht. Deze alternatieven zijn beoordeeld op vier criteria; natuur, milieu, economie en bestuurlijk-juridische en organisatorische aspecten. Naast de alternatieven in Flevoland zijn ook drie alternatieven bepaald voor de reallocatie van winningen in Gelderland en Utrecht (hierna oude land genoemd).

De effecten van alle alternatieven werden op dezelfde manier berekend en beoordeeld. Op deze manier zijn de alternatieven in Flevoland en het oude land direct met elkaar te vergelijken. De resultaten zijn beoordeeld op primaire effecten (grondwaterstandsverandering) en secundaire effecten (natuur, landbouw, zetting en zout/brak grensvlak).

Vervolgens zijn de secundaire effecten bepaald. De effecten op natuur zijn bepaald met behulp van het ecohydrologische model NICHE. Dit model voorspelt de effecten van veranderingen in de waterhuishouding en het grondgebruik op de standplaats op vegetatie. De standplaats wordt daarbij gekarakteriseerd door [MER hoofdrapport, blz. 75]:

- de ecologische bodemeenheid;
- het grondwaterregime (gemiddelde hoogste en laagste grondwaterstand (GHG, GLG));
- het optreden van kwel of wegzijging;
- de voedselrijkdom en de pH/baserverzadiging van de bodem.

Op grond van de voorspelde vegetatietypen wordt vastgesteld wat de effecten van de alternatieven van waterwinning zijn op de vegetatie. De effecten worden alleen vastgesteld voor de natuureservaten, de begrensde Relatienota-gebieden en de begrensde natuurontwikkelingsgebieden die binnen het gebied, waar de berekende grondwaterstanddalingen meer dan 0,05 m bedragen, voorkomen. Om het vergelijken van de verschillende alternatieven van waterwinning te vergemakkelijken, zijn de effecten van ingrepen uitgedrukt in 'natuurscores'.

De effecten in Flevoland zijn als relatief gering berekend. De belangrijkste redenen hiervoor zijn [MER hoofdrapport, blz. 76]:

- Er liggen relatief weinig kwetsbare grondwaterafhankelijke natuurgebieden binnen de begrenzing.
- De veranderingen in de grondwaterstand en kwel- en wegzijgingspatronen zijn veelal dusdanig gering dat de tolerantiegrenzen van vegetatietypen voor de standplaatsfactoren in het toegepaste model niet worden overschreden.

Het voorkeursalternatief is een combinatie de volgende aanpassingen:

• Bremerberg	+4 Mm ³ /jaar
• Fledite	+5 Mm ³ /jaar
• Harderbroek	+5 Mm ³ /jaar
• Gz60-West	+5 Mm ³ /jaar
• Holk	-5 Mm ³ /jaar
• Amersfoort Hogeweg	-4 Mm ³ /jaar

Dit voorkeursalternatief was gekozen om drie redenen [MER hoofdrapport, blz. 102]:

1. In Flevoland is goed grondwater beschikbaar dat met relatief weinig negatieve effecten op natuurwaarden en de zoet/brakgrens kan worden onttrokken.
2. Bij de uitbreiding van de winningscapaciteit kan in eerste instantie gebruik worden gemaakt van bestaande winlocaties.
3. Export van water vanuit Flevoland naar het oude land, in het kader van reallocatie, kan plaatsvinden via het relatief nabij het oude land gelegen winstation Fledite.

2.3 Periode 1999-2000 : Vastlegging van de ROL

Na de optimalisatie in de MER hebben de betrokken partijen bepaald dat het voorkeursalternatief uitgevoerd moet gaan worden. Van 1999 tot 2001 zijn documenten opgesteld ter vastlegging van de levering van het ruwwater aan het oude land.

ROL-overeenkomst (2000)

Op 31 mei 2000 is de ROL-overeenkomst ondertekend. Partijen zijn de drie waterleidingbedrijven WMN, WG en FDM (*deze zijn nu alle opgegaan in Vitens*). De onderlinge levering zoals hierboven beschreven, is hierin formeel vastgelegd. Deze overeenkomst is tijdelijk van karakter, en kent een looptijd tot 31-12-2019. Onderdeel van de overeenkomst is een tussentijdse evaluatie in 2000. Uiterlijk 01-01-2018 zullen de drie partijen in overleg gaan over een eventuele vervolgovereenkomst voor eenzelfde periode van 20 jaar.

Vergunning (1999) en intentieverklaringen

Voor Flevoland is het 'maximum alternatief 5' bepaald als het voorkeursalternatief. Hierbij wordt in totaal 19 miljoen m³ extra drinkwater onttrokken. Om dit te realiseren heeft FDM een gecombineerde vergunning aangevraagd bij provincie Flevoland. Deze vergunning bestaat uit drie aanvragen [GWW beschikking 990405, prov. Flevoland, blz. 3], die tezamen 15 miljoen m³ betreffen (zie opmerking onder punt 3):

1. extra vergunning voor een nieuwe winlocatie naast Fledite van 5 miljoen m³ per jaar; (*locatie wordt hierna Fledite II genoemd*)
2. uitbreiding van de vergunning Harderbroek met 5 miljoen m³ per jaar;
3. nieuwe vergunning op de nieuwe winlocatie Gz60-West van 5 miljoen m³ per jaar.

In eerste instantie is er geen vergunning aangevraagd voor de uitbreiding van Bremerberg zoals aanbevolen in de MER. De verwachting was dat "dit pas zal gaan gebeuren als de groei van de openbare drinkwatervoorziening hierom vraagt, en als dan nog steeds geen goede alternatieven voorhanden zijn." [GWW aanvraag 9806xx, Prov. Flevoland, blz. 4].

In totaal vraagt de FDM daarmee vergunning voor uitbreiding van de drinkwaterwinning met 15 miljoen m³ per jaar. Daarbij wordt aangegeven dat deze 15 miljoen m³ de onderstaande bestemmingen krijgt:

- Van de 15 miljoen is 6 miljoen m³ per jaar nodig om in de drinkwaterbehoefte van het eigen voorzieningsgebied van de FDM te voorzien:
 - 5 miljoen m³ van het bestaande pompstation Harderbroek;
 - 1 miljoen van de nieuwe winlocatie Gz60-West.
- De extra 5 miljoen m³ per jaar op het bestaande pompstation Fledite II is bestemd voor Waterbedrijf Gelderland dat tegelijkertijd de drinkwaterwinning op pompstation Holk met 5 miljoen m³ per jaar wil verminderen.
- 4 miljoen m³ per jaar op de nieuwe winlocatie Gz60-West is bestemd voor Waterleidingbedrijf Midden-Nederland in de provincie Utrecht dat dienovereenkomstig de winning van 4 miljoen m³ per jaar op pompstation Amersfoort Hogeweg zal staken.

Een belangrijk uitgangspunt bij zowel deze vergunningaanvragen als het bijbehorende MER is geweest de reallocatie vanaf het oude land. Door reallocatie ontstaat in Utrecht en Gelderland veel natuurwinst. Op basis van de intentieverklaringen van het waterbedrijf Gelderland en het waterleidingbedrijf Midden-Nederland bestaat voldoende zekerheid over reallocatie. Deze intentieverklaringen zijn in de bijlage B toegevoegd. Indien deze reallocatie echter niet wordt uitgevoerd zoals in het MER en de vergunningaanvragen is gepland, zal een heroverweging van de vergunningen op alle bij het grondwaterbeheer betrokken belangen noodzakelijk zijn [GWW beschikking 990405, prov. Flevoland, blz. 16]. Deze intentieverklaringen zijn getekend door de directeurs van de betreffende waterbedrijven. De belangrijkste passages zijn hieronder weergegeven [GWW aanvraag 9806xx, Prov. Flevoland, bijlage 1 en 2].

Waterbedrijf Gelderland: "Wij verklaren hierbij de intentie te hebben met u te komen tot een leveringsovereenkomst voor de levering van 5 Mm³ per jaar uit Flevoland naar pompstation Holk. (...) Dit betekent dus dat de som van de door FDM aan ons geleverde hoeveelheid grondwater en de bij pompstation "Holk" onttrokken hoeveelheid grondwater niet meer zal zijn dan 10 Mm³ / j."

Waterbedrijf Midden-Nederland: *“Inmiddels heb ik de consequenties voor WMN in beeld gebracht en op basis hiervan een voorkeur voor een reductie van 4 miljoen m³ / j. te Amersfoort (Hogeweg / eventueel Berg) uitgesproken. Dit voornemen is ook kortgesloten met de provincie Utrecht. (...) Gezien het feit, dat er tot aan het moment van realisatie nog zeker vijf jaar zullen verstrijken is het denkbaar dat er voortschrijdend inzicht ontstaat met betrekking tot de locaties voor verdrogingsbestrijding (Hogeweg of Berg).”*

De MER gaat alleen uit van sluiting van pompstation Amersfoort Hogeweg i.p.v. andere winningen met dezelfde omvang in het heuvelruggebied. Utrecht houdt in de intentieverklaringen en opmerkingen bij de vergunningaanvraag van FDM de keuze open om dit nog te wijzigen als dat meer natuurwinst oplevert. [GWW beschikking 990405, prov. Flevoland, blz. 21].

Provincie Flevoland geeft echter wel aan dat in de aanvraag nadrukkelijk is gekozen voor de reallocatie van pompstation Amersfoort Hogeweg. Indien wordt besloten tot reallocatie van een ander pompstation zal dit leiden tot het heroverwegen van de vergunningen [GWW beschikking 990405, prov. Flevoland, blz. 25].

De reallocatie op het oude land en de uitbreiding van de onttrekking in Flevoland veroorzaakt een beperkte reductie van de natuurscore in het Knarbos, Wilgenreservaat, het Harderbroek en het Harderbos. Om deze reductie in natuurscore zoveel mogelijk te voorkomen of compenseren is in de voorschriften rekening gehouden met compensatieprojecten in de betrokken natuurgebieden. Hierbij wordt wel aangegeven dat de effecten op natuur zoveel mogelijk worden gecompenseerd of voorkomen, waardoor het niet mogelijk en noodzakelijk is om de effecten nog te monitoren [GWW beschikking 990405, prov. Flevoland, blz. 17].

In de vergunning is aangegeven dat het MER na vijf jaar door provincie Flevoland geëvalueerd dient te worden [GWW beschikking 990405, prov. Flevoland, blz. 32]. Die evaluatie heeft dan betrekking op:

- bepaling van de werkelijke milieueffecten, met name effecten op grondwaterstanden alsmede het zoet/brak grensvlak. Deze factoren moeten in een jaarlijks meetverslag verzameld worden;
- ontwikkelingen en inzichten met betrekking tot drinkwatervoorziening in relatie tot het beschikbaar komen van alternatieven;
- de leemten in kennis zoals vermeld in het MER.

Waterhuishoudingsplan Utrecht 1999 – 2003 (1999) *(Tweede waterhuishoudingsplan Utrecht)*

“De afgelopen jaren is veel onderzoek gedaan naar de invloed van de drinkwaterwinning op de verdroging (Grondwaterbeheer Midden Nederland, Goed Water Centraal). Daarbij zijn mogelijke maatregelen onderzocht om de verdroging te verminderen. In de planperiode moeten de ideeën die hieruit zijn voortgekomen systematisch in concrete plannen worden omgezet. De provincie en het waterleidingbedrijf stellen daartoe een ‘plan van aanpak drinkwaterwinningen’ op. Hierbij moet ook rekening gehouden worden met grondwaterbeschermingsaspecten. Met het plan van aanpak is in 1998 begonnen. Dat plan moet aansluiten op het ‘Plan van aanpak verdrogingsbestrijding’. Alle mogelijke maatregelen om de verdroging te verminderen worden in dat plan in hun samenhang beoordeeld. Te denken valt aan de volgende mogelijkheden:

- *het betrekken van drinkwater uit Flevoland (een belangrijke mogelijkheid);*
- *het verplaatsen van winningen naar locaties waar ongewenste effecten zo klein mogelijk zijn;*
- *het overschakelen op oppervlaktewater als bron, bijvoorbeeld via oeverinfiltratie;*
- *grote onttrekkingen verplaatsen naar diepe watervoerende pakketten ter voorkoming van de verdroging;*
- *het vergroten van grondwateraanvulling door het afkoppelen van regenwater van de riolering naar het grondwater;*
- *het gebruik van huishoudwater;*
- *het terugdringen van het watergebruik.”* [WHP 1999-2003, prov. Utrecht, blz. 92].

Omgevingsplan Flevoland (2000)

In 2000 is een nieuw omgevingsplan opgesteld door provincie Flevoland. Hierbij wordt de bovenregionale rol van Flevoland in relatie tot drinkwatervoorziening in Midden-Nederland genoemd.

“Flevoland vervult een bovenregionale rol in de drinkwatervoorziening in Midden Nederland. Tussen de provincies Flevoland, Utrecht en Gelderland zijn afspraken gemaakt over het beëindigen van grondwateronttrekkingen op de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug en over de levering van in Flevoland gewonnen grondwater aan de provincies Gelderland en Utrecht. Het doel van deze afspraken is de verdroging in deze gebieden aan te pakken. Bij calamiteiten in Midden Nederland kan gebruik worden gemaakt van het grondwater in Flevoland en de aangelegde infrastructuur. Samen met de provincies Noord-Holland, Utrecht en Gelderland en de drinkwaterbedrijven wordt een calamiteitenplan opgesteld voor de openbare drinkwatervoorziening in Midden Nederland”. [Omgevingsplan Flevoland, blz. 56]

“Reallocatie van grondwateronttrekkingen vanuit Gelderland en Utrecht naar Flevoland, en daarmee levering van Flevolands grondwater aan deze provincies, is een maatregel om de verdroging van natuurgebieden binnen Midden Nederland aan te pakken. Daarnaast zal in Midden Nederland ter bestrijding van de verdroging gedeeltelijk worden overgeschakeld van grondwater naar oppervlaktewater. Indien door calamiteiten het gebruik van oppervlaktewater aldaar niet mogelijk is, wordt het zoete grondwater in het 3e watervoerend pakket in Zuidelijk Flevoland beschikbaar gesteld voor de openbare drinkwatervoorziening in Midden Nederland. Daarom blijft het distributienet naar het “oude land” een belangrijke rol spelen. De provincie Flevoland zal dit aspect nader uitwerken samen met de provincies Noord-Holland, Utrecht en Gelderland.” [Omgevingsplan Flevoland, blz. 73]

“Met de besparing van (drink)water kan het tijdstip waarop gebruik wordt gemaakt van andere bronnen worden uitgesteld. Grondwater is namelijk gelet op volksgezondheids- en financiële aspecten de beste bron voor de bereiding van drinkwater. Het doel is een dusdanige drinkwaterbesparing te realiseren dat tot in het jaar 2030 voor een groot deel aan de drinkwaterbehoefte kan worden voldaan met grondwater. De provincie dringt daarom aan op een efficiënt en doelmatig gebruik van drinkwater.” [Omgevingsplan Flevoland, blz. 56]

“Na 2020 wordt de levering van grondwater heroverwogen, omdat naar verwachting het drinkwatergebruik in de provincies Utrecht en Gelderland door besparingen zal afnemen.” [Omgevingsplan Flevoland, blz. 73]

2.4 Periode 2001-2005: Uitvoering van ROL-maatregelen

Na de vastlegging van de ROL in de vergunningen voor FDM en de intentieverklaringen vanuit WG en WMN worden de maatregelen uitgevoerd om de ROL mogelijk te maken. Doordat de nieuwe winlocatie Gz60-West nog moet worden ingericht is in 2000 - 2003 alleen de winning van Holk gereduceerd en de levering vanuit Fledite II gestart. In 2003 is wijziging aangevraagd door FDM voor de vergunning uit 1999.

Wijziging vergunning (2003)

In 2003 heeft Hydron Flevoland (opvolger van FDM en tegenwoordig onderdeel van Vitens) een wijzigingsaanvraag gedaan voor de vergunning. Als gevolg van voortschrijdend inzicht worden enkele wijzigingen voorgesteld:

- vergunninghouder FDM wijzigen in Hydron Flevoland;
- locatie Gz60-West wordt hernoemd tot Spiekzand;
- levering aan oude land vanuit Fledite II en Spiekzand omdraaien (vanaf 2003 export respectievelijk 4 en 5 miljoen m³ per jaar);
- koppeling winning aan specifieke provincie weggelaten, doordat de levering door dezelfde leiding gaat is een scheiding van het water uit een specifieke winning fysisch niet mogelijk;
- de diepte-instellingen van de filters van Spiekzand aanpassen aan de werkelijkheid.

Provincie Flevoland is akkoord met de wijzigingen, echter er komt vanuit het oude land de vraag of de verhouding in levering van 4 miljoen en 5 miljoen aan respectievelijk Utrecht en Gelderland intact blijft [GWW aanvulling wijzigingsaanvraag 030303, prov. Flevoland].

Om het oude land van deze levering te verzekeren, is daardoor artikel 7 toegevoegd aan de vergunningsvoorschriften:

“Van het grondwater dat wordt gewonnen via inrichtingen Fledite II en Spiekzand dient 5 miljoen m³ ruwwater per jaar te worden geëxporteerd naar de provincie Gelderland en dient 4 miljoen m³ ruwwater per jaar te worden geëxporteerd naar de provincie Utrecht.”

Overzicht van de onttrokken hoeveelheden

In Tabel 2 is een overzicht gegeven van de daadwerkelijk onttrokken hoeveelheden, en ook de vergunde capaciteit van de drinkwaterwinningen. Hierbij zijn ook de minimale en maximale jaarlijkse onttrokken hoeveelheid weergegeven.

Tabel 2 – Overzicht van de vergunde capaciteit (VC) van de drinkwaterwinningen in 2018 en de minimale en maximale onttrokken hoeveelheid per jaar (in Mm³ per jaar).

Drinkwaterwinning	VC 2018	Min. / max. jaarlijks onttrokken	Opmerking
Bremerberg	10	6,1 / 8,3	Gegevens aangeleverd door prov. Flevoland (2004 t/m 2017)
Spiekzand	5	4,6 / 5,1	Gegevens aangeleverd door prov. Flevoland (2004 t/m 2017)
Fledite	10	6,3 / 9,0	Gegevens aangeleverd door prov. Flevoland (2004 t/m 2017)
Fledite II	5	3,6 / 4,0	Gegevens aangeleverd door prov. Flevoland (2004 t/m 2017)
Harderbroek	10	6,7 / 8,4	Gegevens aangeleverd door prov. Flevoland (2005 t/m 2017)
Amersfoort Hogeweg	-	-	Gesloten
Amersfoort Berg	1,5	1,3 / 1,6	Gegevens uit gebiedsdossier (2003 t/m 2010)
Amersfoort Koedijkerweg	1,5	1,5 / 1,6	Gegevens uit gebiedsdossier (2003 t/m 2010)
Holk	10 (/5)	3,0 / 4,1	De vergunde capaciteit is 10, echter is voor de ROL 5 afgesproken. Gegevens aangeleverd door Vitens (2005 t/m 2018)

Waterhuishoudingsplan provincie Utrecht 2005 – 2010 (2004) (derde waterhuishoudingsplan)

“In 2001 is met Hydron een overeenkomst gesloten om de winning te staken van totaal 9 miljoen m³ per jaar, die bijdragen aan de verdroging. Ter vervanging wordt 4 miljoen m³ aangevoerd uit de provincie Flevoland en worden voor 5 miljoen m³ alternatieve winningslocaties aangewezen die minder verdroging veroorzaken. Momenteel vindt hier onderzoek naar plaats. In bijlage 4 worden de huidige zoekgebieden voor vervangende productiecapaciteit op een kaart weergegeven. In ons Beheerplan Grondwaterkwantiteit leggen wij op basis van de resultaten van dit onderzoek ons besluit vast waar winningslocaties gesloten worden en waar nieuwe winningen toegestaan worden.” [WHP 2005-2010, prov. Utrecht, blz. 23].

2.5 Periode na 2005: de ROL is in werking

Drinkwatervoorzieningenplan 2010-2030 (2005)

In het Drinkwatervoorzieningenplan Flevoland 2010-2030 is het volgende over de ROL geschreven.

“Tot op heden is de drinkwatervoorziening in Flevoland door de export van grondwater niet in het gedrang gekomen. Er is voldoende grondwater om tot 2030 in de eigen behoefte te kunnen voorzien en 9 miljoen m³ per jaar te exporteren naar Gelderland en Utrecht. Gelet op de ontwikkelingen in techniek, watervraag en grondwateraanbod wordt de evaluatie van de export om de vier jaar uitgevoerd, te beginnen in 2009. De provincie gaat ervan uit dat tot 2030 geen extra export van grondwater aan de orde komt, omdat er uit de buurprovincies geen nieuwe aanvragen voor export worden verwacht.” [Drinkwatervoorzieningenplan 2010-2030, blz. 5]

“Ten behoeve van de evaluatie van deze export heeft de provincie op twee plaatsen het volgende vastgelegd:

- a. In de betreffende grondwateronttrekkingsvergunningen (dd. 1998) is in de overwegingen verwoord dat naar verwachting alternatieven voor de winning van diep zoet grondwater in 2010 operationeel kunnen zijn en dat indien deze beschikbaar zijn en dat indien deze beschikbaar zijn, de permanente vergunningen zullen worden heroverwogen en mogelijk op termijn worden ingetrokken.*
- b. In het omgevingsplan Flevoland is opgenomen dat na 2020 de levering van grondwater aan Gelderland en Utrecht zal worden heroverwogen omdat naar verwachting het drinkwatergebruik in deze provincies door besparingen zal afnemen” [Drinkwatervoorzieningenplan 2010-2030, blz. 20]*

Omgevingsplan Flevoland 2006 (2006)

Net als in het drinkwatervoorzieningsplan wordt aangegeven dat er voldoende drinkwater beschikbaar is om te voorzien in eigen behoefte tot 2030. Daarnaast wordt ook aangegeven dat er wellicht mogelijkheden zijn voor uitbreiding van de grondwateronttrekkingen in Zuidelijk Flevoland.

“Voor de eerstkomende decennia beschikken Oostelijk en Zuidelijk Flevoland over voldoende grondwater om in de drinkwaterbehoefte te kunnen voorzien, ook bij een eventuele maximale groeitaakstelling. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is dat het waterverbruik per inwoner niet groeit. Gelet op de trend van dit gebruik is dit een reëel uitgangspunt. Van de drinkwaterbedrijven wordt verwacht dat zij het verstandig gebruik van drinkwater door afnemers stimuleren en het eigen verbruik terugdringen. Er is voldoende grondwater om tot 2030 in de eigen behoefte te kunnen voorzien en 9 miljoen m³ per jaar te exporteren naar Gelderland en Utrecht. Noordelijk Flevoland kan tot 2030 van drinkwater worden voorzien door import uit Overijssel. Het jaarlijkse drinkwaterverbruik in dit gebiedsdeel zal naar verwachting beperkt groeien. Daarom hoeven in de periode tot 2030 in Flevoland geen aanvullende bronnen voor de drinkwatervoorziening te worden ontwikkeld.

Met het oog op de ontwikkelingen in techniek, watervraag en grondwateraanbod wordt de export van grondwater om de vier jaar geëvalueerd, te beginnen in 2009. De provincie Flevoland neemt het initiatief voor deze evaluatie, die samen met de buurprovincies wordt uitgevoerd. Op basis hiervan zal de levering van grondwater aan Gelderland en Utrecht worden heroverwogen. De provincie gaat ervan uit dat tot 2030 geen extra export van grondwater aan de orde komt.

In Zuidelijk Flevoland speelt het diepe zoete grondwater ook in de toekomst een belangrijke rol in de drinkwatervoorziening. Er zijn hier wellicht mogelijkheden voor extra grondwateronttrekkingen. Daarom dient dit zoete grondwater in het derde watervoerende pakket op basis van het voorzorgsprincipe exclusief te blijven gereserveerd voor de openbare drinkwatervoorziening. Vanwege het belang voor de drinkwatervoorziening wordt het optimaal beschermd en beheerd. Omdat er ruimte lijkt te zijn om op een duurzame wijze extra grondwater te winnen, is er in Zuidelijk Flevoland een zoekgebied voor een nieuwe winlocatie gesitueerd ten westen van pompstation Fledite en ten zuiden van pompstation Spiekzand.” [Omgevingsplan Flevoland 2006, blz. 150]

Overeenkomst duurzame drinkwatervoorziening Gelderland 2008-2015 (2008)

In 2008 is er een overeenkomst getekend door provincie Gelderland en Vitens met een maatregelenprogramma ten behoeve van duurzame drinkwatervoorziening. Hierin is de intentie uitgesproken om vergunde capaciteit meerdere drinkwaterwinningen te verminderen. Hierbij is aangegeven dat de vergunde capaciteit van drinkwaterwinning Holk in 2015 zal verminderen van 10 naar 7 miljoen m³ per jaar.

Partiële herziening Omgevingsplan Flevoland (Water) (2009)

In deze partiële herziening is de geciteerde tekst uit het Omgevingsplan Flevoland 2006 ongewijzigd.

Evaluatie effecten winningen Vitens (2011)

Als onderdeel van de evaluatie van het primaire meetnet Flevoland is onderzoek gedaan naar de effecten van de winningen van Vitens. Hieruit werd geconcludeerd dat de in de MER verwachte grondwaterverlagingen als gevolg van de drinkwaterwinningen qua patroon redelijk overeenkomen met de meetresultaten. Wel is een grotere variatie in orde van grootte van de metingen.

Aanvullende Overeenkomst duurzame drinkwatervoorziening Gelderland 2008-2015 (2011)

In deze aanvullende overeenkomst zijn geen wijzigingen aangegeven in de intentie voor het verminderen van de vergunde capaciteit van Holk.

Tweede aanvullende Overeenkomst duurzame drinkwatervoorziening Gelderland 2008-2015 (2013)

In deze aanvullende overeenkomst zijn wederom geen wijzigingen aangegeven in de intentie voor het verminderen van de vergunde capaciteit van Holk.

Partiële herziening Omgevingsplan Flevoland water 2015 (2015)

In de herziening van het omgevingsplan in 2015 wordt aangegeven dat er voldoende drinkwater beschikbaar is om te voorzien in eigen behoefte tot 2040. Daarnaast wordt tot 2040 ook geen extra vraag naar export verwacht. Daarnaast wordt nog steeds aangegeven dat er wellicht mogelijkheden zijn voor extra grondwateronttrekkingen in zuidelijk Flevoland.

De evaluatie van de export van drinkwater naar Gelderland en Utrecht die in 2009 zou starten, wordt echter niet meer genoemd in dit herziene omgevingsplan.

Technische evaluatie Natte Natuur Flevoland (2017)

In 2017 heeft provincie Flevoland een evaluatie van de verdrogingsbestrijding laten opstellen. Tussen 2006 en 2013 zijn voor alle verdroogde gebieden het GGOR uitgewerkt en de daaruit voorkomende maatregelen uitgevoerd. De evaluatie van de Natte Natuur richt zich specifiek op deze maatregelen. De onttrekkingen van grondwater en de voorspelde effecten zijn niet meegenomen in deze evaluatie.

IPL-studie (Interprovinciale Leveringen)

Op initiatief van Vitens is er rond 2010 gestart met verkenningen naar interprovinciale drinkwaterleveringen (IPL genoemd). De aanleiding hiervoor was dat Vitens op termijn (2040) een tekort aan drinkwater voorzag in de provincie Utrecht. De IPL is uitgevoerd in samenwerking met de betrokken provincies.

In het kader van deze evaluatie is van belang dat de provincie Utrecht toen heeft aangegeven de vergunde capaciteit van Holk (10 Mm³) niet te willen verminderen, maar in te willen zetten voor Utrecht. De provincie Gelderland geeft in de 'Overeenkomst Duurzame Drinkwatervoorziening Gelderland' aan dat de vergunning voor Holk vooralsnog niet zal worden gereduceerd maar de oorspronkelijke vergunde capaciteit zal houden, in afwachting van nadere uitwerking van de IPL-studie.

3 EVALUATIEKADER

3.1 Inleiding

Om de ROL te evalueren, hanteren we het onderstaande evaluatiekader, dat bestaat uit vier onderdelen met daarbinnen subonderdelen:

- beleidsonderbouwing van de ROL;
- juridische vastlegging van de ROL;
- effectiviteit van de ROL;
- acceptatie van de ROL.

De deelvragen, zoals genoemd in paragraaf 1.2, zijn hierin ondergebracht.

Het kader is dan als volgt:

Beleidsonderbouwing	Juridisch	Effectiviteit	Acceptatie
Doel water	Vergunning	Monitoring	Afspraken
Doel natuur	Toezicht en handhaving	Doelmatig	Levering
Instrumentarium			
Beleidscyclus			

In de onderstaande paragrafen lopen we alle vragen langs. De inkleuring (groen-geel-oranje) geeft het oordeel weer.

3.2 Beleidsonderbouwing

Beleidsonderbouwing	Juridisch	Effectiviteit	Acceptatie
Doel water	Vergunning	Monitoring	Afspraken
Doel natuur	Toezicht en handhaving	Doelmatig	Levering
Instrumentarium			
Beleidscyclus			

Doel water

Het doel is onderbouwd en voldoende concreet gemaakt.

Het doel van de ROL op het gebied van water is geconcretiseerd in de MER uit 1998. De overwegingen zijn verder onderbouwd in de vergunningverlening van 1999. In de vergunningverlening wordt daarnaast een relatie gelegd met de doelstellingen in het Waterhuishoudingsplan Flevoland 1994-1998 en met het Plan van Aanpak Verdroging Flevoland. De te verwachten gevolgen van de waterwinningen zijn in kaart gebracht met behulp van primaire, secundaire en neveneffecten uit de MER.

Doel natuur

Het doel is onderbouwd en matig concreet gemaakt.

Het doel van de ROL op het gebied van natuur is in de DMN, GMN, GWC en MER naar voren gekomen: optimalisatie van de drinkwaterwinningen om verdroging in de natuur tegen te gaan. Dit doel is in de vergunningverlening van 1999 eveneens helder onderbouwd. Ook hier is een relatie gelegd met de doelstellingen in het Waterhuishoudingsplan Flevoland 1994-1998. Aangegeven is dat grondwateronttrekkingen niet worden toegestaan als zij verdroging veroorzaken die niet gecompenseerd kan worden door technische ingrepen of schadebeperkende maatregelen. Het natuurdoel is voor Flevoland verder uitgewerkt door de effecten van de waterwinning te beschrijven. Bij het bepalen van de secundaire effecten in de vergunningverlening zijn ook de effecten op (natte) natuurgebieden in Gelderland en Utrecht meegenomen. Hierbij worden de berekeningen met NICHE uit de MER aangehaald.

Relevant voor de ROL is dat het natuurbeleid zich verder heeft ontwikkeld in de decennia na de vergunningverlening, in de zin dat verdroging een minder prominente rol is gaan spelen dan in de jaren 90. Op nationaal niveau is tekenend dat het Landelijk Steunpunt Verdroging eind 2011 is opgeheven. In de provincie Gelderland komen drinkwaterwinningen niet meer voor in het anti-verdrogingsbeleid. De provincie Utrecht heeft geen nieuwe projecten gepland om verdroging te bestrijden en onderzoekt of verdroging nog een actueel probleem is.

Instrumentarium

Keuze voor instrument is niet onderbouwd.

In de beleidsdocumenten en tijdens de gesprekken zijn we geen afwegingen tegengekomen bij de totstandkoming van de ROL over de te kiezen inzet van instrumenten. De keuze voor het instrument vergunningen (met daarnaast een onderlinge overeenkomst tussen waterleidingbedrijven) is als wettelijk instrument een verplichte en logische keuze, maar het is ook mogelijk om de levering mede te baseren op bestuurlijke afspraken of via een overeenkomst met Vitens. Ook is geen expliciete afweging gevonden om de vergunningen in te bedden in bijvoorbeeld een bredere samenwerkingsovereenkomst of bestuursovereenkomst. In enkele gesprekken is erop gewezen dat een afspraak als de ROL langere tijd moet standhouden, terwijl bestuurders wisselen en het alleen al hierom verstandig kan zijn om de afspraken vast te leggen.

Beleidscyclus

Onvoldoende, de beleidscyclus is niet gesloten.

In de gesprekken is door meerdere betrokkenen, zowel uit het water- als natuurdomein, aangegeven dat de afspraken en/of doelen beter gevolgd hadden moeten worden door middel van monitoring en evaluatie. Er zijn wel afspraken gemaakt over monitoring, bijvoorbeeld in de vergunning, het drinkwatervoorzieningsplan 2010-2030 uit 2005 en het omgevingsplan uit 2006, maar deze zijn niet uitgevoerd. Door het ontbreken hiervan kan er niet worden geleerd en kan de beleidscyclus (of de zogenaamde Big 8 met plan-do-check-act) niet worden gesloten. Ook is geen koppeling aangebracht tussen de effecten van de waterwinning in de provincies Gelderland en Utrecht en een eventuele aanpassing van de vergunning.

3.3 Juridisch

Beleidsonderbouwing	Juridisch	Effectiviteit	Acceptatie
Doel water	Vergunning	Monitoring	Afspraken
Doel natuur	Toezicht en handhaving	Doelmatig	Levering
Instrumentarium			
Beleidscyclus			

Vergunning

Vergunning is wel volledig, maar niet eenduidig geformuleerd.

De vergunning is volledig, in de zin dat alles wat erin zou moeten staan er ook in staat. Volgens betrokkenen is de vergunning echter moeilijk leesbaar, omdat ze niet overzichtelijk en duidelijk is. De vergunning bevat tekortkomingen en onduidelijkheden, waardoor ze vatbaar is voor meerdere interpretaties. Bijvoorbeeld wordt in de vergunning uit 2003 voorgeschreven dat de vergunninghouder een jaarlijks meetverslag oplevert voor diverse peilbuizen. Hierbij wordt verwezen naar peilbuizen uit andere vergunningen en (nieuwe) peilbuisnamen. Uit interviews komt naar voren dat het door deze verwijzingen niet eenduidig is op welke locaties gemonitord moet worden.

Daarnaast is het niet duidelijk of de considerans van de vergunning uit 1999 nog geldig is. Hierin staat beschreven dat de vergunningen moeten worden heroverwogen indien de reallocatie in Utrecht en Gelderland niet plaatsvindt zoals de MER heeft uitgewerkt. Het is niet duidelijk of dit ook nog geldt na de vergunningswijziging uit 2003.

Toezicht en handhaving

Er is niet concreet beschreven waarop wordt getoetst en (daardoor) is er niet scherp gehandhaafd.

Vitens moet jaarlijks een meetverslag opleveren met de verlagingen van de grondwaterstanden rondom de onttrekkingslocaties in Flevoland. In de vergunningen van 1999 en 2003 staat echter niet concreet beschreven waarop de levering van ruwwater op wordt getoetst. Logischerwijs zou er ook een monitoring van grondwaterstanden bij Amersfoort en Holk te verwachten zijn, maar dit is niet vereist. Mede hierdoor wordt de koppeling met de water- en natuurdoelen aan het oude land niet getoetst en heeft er geen scherpe handhaving plaatsgevonden.

3.4 Effectiviteit

Beleidsonderbouwing	Juridisch	Effectiviteit	Acceptatie
Doel water	Vergunning	Monitoring	Afspraken
Doel natuur	Toezicht en handhaving	Doelmatig	Levering
Instrumentarium			
Beleidscyclus			

Monitoring

Er is geen specifiek monitoringssysteem opgezet en daardoor zijn de effecten ten opzichte van de ROL onvoldoende gemonitord (in de zin van stijghoogtes en natuur).

In de vergunning van 1999 is aangegeven dat als de reallocatie niet wordt uitgevoerd zoals in het MER en de vergunningaanvragen is gepland, dat dan een heroverweging van de vergunningen op alle bij het grondwaterbeheer betrokken belangen noodzakelijk zal zijn.

De waterleveringen zijn inderdaad gemonitord en bijgehouden. Echter zijn de gevolgen van de onttrekkingen op het oude land niet gemonitord. In Flevoland zijn er geen knelpunten aangegeven.

De natuur in Flevoland is wel gemonitord, maar er is geen directe relatie gelegd tussen de toename van de grondwateronttrekkingen en de effecten op natuur (Evaluatie Natte Natuur Flevoland, 2017). Bij de evaluatie uit 2017 is specifiek gekeken naar de effectiviteit van ingrepen, die in het kader van de GGOR en de daaropvolgende POP-3 maatregelen zijn gedaan. Voor zover bekend is deze relatie ook niet gemaakt voor de natuur op het oude land.

Doelmatigheid

De ruwwaterlevering is gedaan, maar er is onvoldoende inzicht in resultaten in grondwaterstand en natuur.

Omdat er onvoldoende monitoring heeft plaatsgevonden van de effecten op de grondwaterstand en de natuur (en overige effecten), is ook onvoldoende inzicht in de resultaten van de ruwwaterlevering. De betrokkenen geven aan geen helder beeld te hebben of de natuurgebieden ook daadwerkelijk profijt hebben gehad van de winningen. Er worden wel allerlei gegevens verzameld, maar onduidelijk is wat specifiek de effecten zijn van de ROL. De maatregelen om de ROL te realiseren zijn wel uitgevoerd, zowel in Flevoland als op het oude land. De hydrologische effecten zijn beperkt bepaald in Flevoland, niet op het oude land.

3.5 Acceptatie

Beleidsonderbouwing	Juridisch	Effectiviteit	Acceptatie
Doel water	Vergunning	Monitoring	Afspraken
Doel natuur	Toezicht en handhaving	Doelmatig	Levering
Instrumentarium			
Beleidscyclus			

Afspraken

De betrokken partijen zijn in hoge mate tevreden met de afspraken van de ROL.

Alle partijen die we hebben gesproken zijn tevreden met de afspraken van de ROL of hebben een neutrale opvatting. Enerzijds kan dit de vraag oproepen hoe het mogelijk is dat partijen tevreden zijn als de resultaten van de winningen niet zijn onderzocht. Anderzijds is een verklaring dat er in de tussenliggende periode geen negatieve effecten aan het licht zijn gekomen en geen knelpunten zijn opgetreden. Kenmerkend hiervoor is ook dat in het project Interprovinciale Levering (IPL) is gesteld dat de afspraken rondom de ROL behouden moeten worden, of dat er in ieder geval een dergelijke levering moet worden voortgezet.

Door meerdere partijen wordt het integrale karakter van de ROL geprezen. Het wordt gezien als een vroege vorm van interprovinciaal samenwerken en overleg. Dit is in positieve zin ook wel aangeduid als 'grens ontkenkend werken'.

Doelmatigheid

De betrokken partijen zijn in hoge mate tevreden met het de waterlevering.

Alle partijen die we hebben gesproken, zijn tevreden met de levering van de ROL of hebben een neutrale opvatting. Niemand heeft in de afgelopen periode concrete of directe aanleidingen gezien om de levering aan te passen.

3.6 Samenvattend oordeel

Samengevat is het oordeel over de ROL als volgt samengesteld:

Beleidsonderbouwing	Juridisch	Effectiviteit	Acceptatie
Doel water	Vergunning	Monitoring	Afspraken
Doel natuur	Toezicht en handhaving	Doelmatig	Levering
Instrumentarium			
Beleidscyclus			

In het afsluitende hoofdstuk zijn conclusies weergegeven en aanbevelingen gedaan om de geconstateerde tekortkomingen te verminderen of op te heffen.

4 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

4.1 Conclusies

Deze evaluatie kent twee doelstellingen met daarbinnen een aantal deelvragen. Per deelvraag is hieronder de conclusie aangegeven.

- *Hoe is de ROL tot stand gekomen en welke afspraken zijn er gemaakt?*
 - In hoofdlijnen is het zo, dat de ROL de uitkomst is van jarenlang onderzoek naar optimalisatie van drinkwaterwinning in de regio Midden-Nederland. De optimalisatie is gericht op het verminderen van verdroging van natuur.
 - De afspraken betreffen de levering vanuit Flevoland naar Gelderland en Utrecht, met gelijktijdige vermindering c.q. beëindiging van winningen in Utrecht en Gelderland.
 - De ROL was als tijdelijk bedoeld. De ROL-overeenkomst is gesloten tussen drie waterleidingbedrijven (nu alle Vitens) en kent een looptijd tot en met 31-12-2019. Uiterlijk 01-01-2018 zouden de partijen overleggen over een eventueel vervolg. De winningen zelf zijn via vergunningen vastgelegd.
 - In het Omgevingsplan Flevoland (2000) is opgenomen dat de ROL na 2020 zal worden heroverwogen.
 - De ROL is sterk technisch-inhoudelijk benaderd. Het vastleggen van de afspraken, inclusief het monitoren en evalueren, zijn onderbelicht gebleven.
- *Wat was het doel van de ROL? Is dit doel in de loop van de tijd gewijzigd, en zo ja, op welke wijze?*
 - Het doel was om tot een optimalisatie van de drinkwaterwinning in Midden-Nederland te komen, waarbij optimalisatie betrekking had op het minimaliseren van de negatieve impact op bestaande natuur (verdroging). Deze bedoeling is op zichzelf niet veranderd, maar wel wat uit beeld verdwenen. In de eerste plaats is steeds meer gebleken dat verdroging van natuur meerdere oorzaken heeft dan drinkwaterwinning alleen. In de tweede plaats spelen in de maatschappelijke afweging op dit moment andere aspecten een rol dan 20 jaar geleden (zoals geothermie en energietransitie).
- *Welke effecten werden voorspeld/verwacht aan (natuur)effecten en uit te voeren maatregelen? Welke onbedoelde/onvoorziene effecten zijn opgetreden?*
 - Per saldo werd er een toename van 'natuurwaarde' voorspeld, gestuurd door de stijging van grondwaterstanden bij de winningen Amersfoort en Holk ten gevolge van de sluiting c.q. vermindering van de winningen daar. In de interviews is aangegeven dat er in Amersfoort een onbedoeld negatief effect op stedelijk gebied werd verwacht, maar dat dit in de praktijk niet is opgetreden.
 - In de vergunning (1999) is opgenomen dat er na vijf jaar een evaluatie dient te worden uitgevoerd, dit is niet gebeurd. Ook zou een heroverweging plaatsvinden als de reallocatie afweek van het voornemen; dit is evenmin gedaan.
- *Wat is er in de praktijk gerealiseerd in de afgelopen twintig jaar?*
 - De met de ROL beoogde fysieke maatregelen (= wijziging winningen) zijn conform doelstelling gerealiseerd. De bijbehorende vergunningen zijn niet aangepast. Of de beoogde verbetering van natuur is opgetreden is niet aantoonbaar, echter is ook niet als probleem aangegeven in de interviews. In de loop der jaren zijn in de betreffende natuurgebieden met gebiedsprocessen nadere onderzoeken en lokale maatregelen uitgevoerd.
- *Welke effecten zijn opgetreden?*
 - De fysieke effecten (effect op grondwater, effect op natuur) van de ROL zijn niet als zodanig gemonitord en gerapporteerd. Wel is in het kader van een bredere evaluatie van het meetnet verdroging in Flevoland op hoofdlijnen gekeken naar effecten, en zijn de hydrologische effecten rond de winningen in Flevoland geëvalueerd.
- *Wat is het huidige anti-verdrogingsbeleid van Flevoland en omliggende provincies?*
 - Verdroging van natuur is nog steeds een beleidsthema voor alle provincies. Het komt echter minder prominent naar voren, en is onderdeel van een breder pakket omgevingsdoelen.

- *In hoeverre is dit anders dan twintig jaar geleden? Zijn de doelen gelijk gebleven of veranderd?*
 - Ten opzichte van de jaren 90 zijn verdroogde gebieden veel scherper (kleiner) begrensd, en is er ook veel meer inzicht in de geohydrologische situatie ter plekke (onderzoek, modellering). Het thema verdroging is vaak een onderdeel van de herstelplannen in het kader van Natura 2000 / PAS. Waterbeschikbaarheid is nu veel meer het thema, door klimaatverandering ingegeven.
- *In hoeverre zijn de provincie Flevoland en omliggende provincies en betrokkenen tevreden met de afspraken en de effecten?*
 - Overall zijn alle betrokkenen tevreden met de ROL tot nu toe (de feitelijke levering) en de afspraken daaromtrent.
 - Minder tevreden is men over het gebrek aan tussentijdse evaluaties en het mede op basis daarvan herbeoordelen van de ROL en een eventueel vervolg ervan.

Ondanks de geconstateerde tekortkomingen waren alle betrokken wel tevreden met de ROL. Jarenlang was er geen aanleiding om hier kritisch naar te kijken, er waren geen acute knelpunten. De acceptatie was groot. Echter door toenemende druk op de ROL kwamen de mindere aspecten van de bestaande ROL naar voren. In die zin is de huidige ROL niet robuust.

4.2 Aanbevelingen

Op grond van bovenstaande conclusies en een werksessie met alle geïnterviewden waarbij deze conclusies zijn gepresenteerd, komen wij afsluitend tot de volgende aanbevelingen.

Aanbeveling 1. Voeren van een intensief bestuurlijk gesprek met alle betrokkenen

Onze overkoepelende aanbeveling is om, in het kader van het op te stellen Drinkwaterplan Flevoland, een gezamenlijk intensief bestuurlijk gesprek te voeren tussen de betrokkenen (provincies, Vitens) over de toekomst van de ROL. De voorliggende evaluatie kan daarbij als basis dienen voor een terugblik. Het doel van het gesprek zal zijn om gezamenlijk invulling te geven aan de onderstaande aanbevelingen.

Aanbeveling 2. Hanteren van grensoverstijgende, interprovinciale aanpak

Door meerdere betrokkenen is het integrale karakter van de ROL geprezen. Het is dan ook verstandig om de grensoverstijgende, interprovinciale aanpak van de jaren 90 (het zgn. grensontkennend werken) te behouden. Deze aanpak heeft gezorgd voor een zorgvuldig proces en kan worden gezien als een reden dat partijen nog steeds tevreden zijn over de ROL-afspraken.

Aanbeveling 3. Opstellen van een basis voor afwegingen en afspraken met betrekking tot de ROL

De betrokken partijen kunnen het gesprek aangaan over het alsnog opstellen van een (soort van) 'brede ROL-overeenkomst', die recht doet aan de brede afweging en afspraken die destijds zijn beoogd. Partijen voor dit gesprek zijn de provincies Flevoland, Utrecht en Gelderland en Vitens. De te overwegen overeenkomst hoeft geen nieuwe afspraken of beleid te bevatten. De keuze ligt voor om wel direct nieuwe afspraken op te nemen. Suggestie is om dit mee te nemen bij het opstellen van het Drinkwaterplan.

Aanbeveling 4. SMART formuleren van monitoring en evaluatie

Het onderdeel monitoring en evaluatie dient voor de toekomst SMART te worden geformuleerd. Ook moeten bindende afspraken worden gemaakt over de periodieke uitvoering ervan. Bijvoorbeeld als onderdeel van de hierboven genoemde overeenkomst. Hiermee wordt de beleidscyclus, die in de afgelopen periode van ongeveer twintig jaar niet gesloten is geweest, gerepareerd. Monitoring van natuur is in de afgelopen twintig jaar verder ontwikkeld (SNL) en de provincie heeft deze taak overgenomen van het rijk. Verkend kan worden of hier een passende koppeling mee te maken is.

Aanbeveling 5. Eenduidig maken van vergunningen

De teksten van de hier genoemde vergunningen voor de onttrekking van grondwater vertonen momenteel te veel verschillen en dienen eenduidig te worden gemaakt. Hiermee kan ook het te hanteren toetsingskader duidelijker worden. Diverse betrokkenen hebben al aangegeven waar voor hen onduidelijkheden zijn en de wens uitgesproken om de vergunningen te stroomlijnen.

BIJLAGE A – LIJST VAN GEÏNTERVIEWDE PERSONEN

Wie	Huidige organisatie
Christoffel Klepper	Provincie Flevoland
Robert Bolmer	Provincie Flevoland
Jacco Maissan	Provincie Flevoland
Saskia Vleeming	Provincie Flevoland
Teun Spek	Provincie Gelderland
Marja Gijsen	Provincie Gelderland
Martien Bult	Provincie Gelderland
Harm Jan Reit	Provincie Gelderland
Hans Mankor	Provincie Utrecht
René van Elswijk	Provincie Utrecht
René Kollen	Vitens
Almer Bolman	WS Vallei en Veluwe
Bastiaan van Loon	Omgevingsdienst
Roel van Wolfswinkel	WS Zuiderzeeland

BIJLAGE B – INTENTIEVERKLARINGEN EN OVEREENKOMSTEN

NV Flevolandse Drinkwater Maatschappij
De heer drs. ing. L.T. van Bloois, directeur
Postbus 1090
8200 BB LELYSTAD

Kantoor Velp

Postbus 23
6880 BC Velp

Telefoon 026 369 01 11
Telefax 026 364 84 44

Ons kenmerk Vs/Rj/7978
Behandeld door Dhr. ir. H. Vaessen
Doorkiesnummer 026-3690512
Datum 10 juni 1998
Onderwerp Intentie reallocatie grondwaterwinning

Geachte heer Van Bloois,

In het directie-overleg van FDM, WMN en Waterbedrijf Gelderland op 27 maart jongstleden zijn afspraken gemaakt over de verdeling van hoeveelheden grondwater, waarvoor op basis van het voorkeursscenario in het door u opgestelde MER vergunning kan worden aangevraagd.

In totaal is 9 Mm³/j beschikbaar voor levering aan Waterbedrijf Gelderland (5 Mm³/j) en WMN (4 Mm³/j).

Het aan ons te leveren water (5 Mm³/j) zal in mindering worden gebracht op de hoeveelheden grondwater die wij bij pompstation "Holk" onttrekken.

U hebt ons namens de Provincie Flevoland gevraagd daarover een intentieverklaring op te stellen.

De bestaande grondwateronttrekkingsvergunning voor pompstation "Holk" bedraagt 10 Mm³/j. Wij verklaren hierbij de intentie te hebben met u te komen tot een leveringsovereenkomst voor de levering van 5 Mm³/j uit Flevoland naar pompstation "Holk". Als de onderhandelingen over de leveringsovereenkomst tot overeenstemming leiden dan zijn wij bereid het op basis van deze overeenkomst door FDM aan Waterbedrijf Gelderland geleverde water in mindering te brengen op de hoeveelheid, die bij pompstation "Holk" onttrokken wordt. Dit betekent dus, dat de som van de door de FDM aan ons geleverde hoeveelheid grondwater en de bij pompstation "Holk" onttrokken hoeveelheid grondwater niet meer zal zijn dan 10 Mm³/j.

Een eventuele levering boven 5 Mm³/j zal gecompenseerd moeten worden door reducties van andere winningen dan van pompstation "Holk"; daarover heeft WMN een intentieverklaring afgelegd.

N.V. Flevolandse Drinkwatermaatschappij
t.a.v. de heer drs.ing. L.T. van Bloois
Postbus 1090
8200 BB LELYSTAD

datum 13 mei 1998
ons kenmerk 98/ 6528
uw brief van
uw kenmerk
bijlage
onderwerp Omvang vergunningsaanvraag

Geachte heer Van Bloois,

In ons overleg van 27 maart jl. hebben wij de intentie uitgesproken de randvoorwaarden te scheppen voor het aanvragen van de maximale vergunningsaanvraag voor een onttrekking van grondwater in Flevoland zoals beschreven in het MER-FDM. Hiertoe was het noodzakelijk dat WMN duidelijkheid zou geven over een te plegen reductie van grondwateronttrekking.

De locatie Amersfoort is in de afgelopen periode meermalen als optie genoemd. Inmiddels heb ik de consequenties voor WMN in beeld gebracht en op basis hiervan een voorkeur voor een reductie van 4 miljoen m³ / j. te Amersfoort (Hogeweg / eventueel Berg) uitgesproken. Dit voornemen is ook kortgesloten met de provincie Utrecht.

Voor wat betreft de door u in te dienen vergunningsaanvraag verzoek ik u om deze voor de maximale omvang te doen.

Gezien het feit, dat er tot aan het moment van realisatie nog zeker vijf jaar zullen verstrijken is het denkbaar dat er voortschrijdend inzicht ontstaat met betrekking tot de locaties voor verdrogingsbestrijding (Hogeweg of Berg).

In dat geval zal WMN zorgdragen voor een equivalente natuurwinst als verkregen zou zijn door de nu voorgenomen reductie.

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd verblijf ik,

hoogachtend,

ir Ch.P. Bruggink
directeur

Verzoeken per brief slechts één zaak te behandelen en bij antwoord ons kenmerk te vermelden.

Reactorweg 47 - Utrecht - Postbus 40205 - 3504 AA Utrecht
Tel: 030 - 248 72 11 - Fax: 030 - 241 49 55

Postbankrekening: 66000 - Bank: ABN-AMRO Utrecht - Rekening: 45.80.84.835
N.V. Waterleidingbedrijf Midden-Nederland (WMN) is ingeschreven in het Handelsregister van de K.v.K. te Utrecht onder nummer 30067311.

ROL *project*

WQ.

ROL-project
31 mei 2000

ROL-overeenkomst

Mei 2000

Ondergetekenden:

de naamloze vennootschap NV Flevolandse Drinkwater Maatschappij (FDM), gevestigd te Lelystad, hierna te noemen FDM, ten deze vertegenwoordigd door haar statutair directeur, drs. ing. L.T. van Bloois

en

de naamloze vennootschap NV Waterbedrijf Gelderland, gevestigd te Arnhem, hierna te noemen Waterbedrijf Gelderland, ten deze vertegenwoordigd door haar statutair directeur, ir. J. van der Laan

en

de naamloze vennootschap NV Waterleidingbedrijf Midden-Nederland (WMN), gevestigd te Utrecht, verder te noemen WMN, ten deze vertegenwoordigd door haar statutair directeur, ir. Ch.P. Bruggink,

Overwegende:

- In centraal Nederland treedt verdroging van vochtige natuurgebieden op en vormt daarmee een bedreiging voor het voortbestaan van deze gebieden in hun huidige staat.
- Een van de oorzaken van verdroging is het onttrekken van grondwater in en rond deze gebieden.
- Op landelijk en provinciaal niveau is aan deze problematiek aandacht besteed en is inmiddels beleid gevormd, o.a. in het Nationaal Milieubeleidsplan 1993, waarin wordt aangegeven dat het areaal verdroogd gebied in 2010 met 40% moet zijn verminderd en dat in het kader van het nationale en provinciale antiverdrogingsbeleid de grondwateronttrekking in 2010 met 25% dient te zijn beperkt.
- De interprovinciale studie "Grondwaterbeheer Midden Nederland" (GMN) van 1992 heeft uitgewezen dat Flevoland een bovenregionale rol voor levering van grondwater moet gaan vervullen; het is mogelijk in Zuidelijk Flevoland grote hoeveelheden grondwater van goede kwaliteit te onttrekken met minimale consequenties voor de natuur ter plaatse.
- De uitgangspunten van de GMN-studie zijn verwerkt in het Waterhuishoudingsplan 1994-1998 van de provincie Flevoland.
- Het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland heeft bij besluit van 5 mei 1999 aan FDM een vergunning verleend tot het onttrekken van grondwater van totaal op drie locaties maximaal 15 miljoen m³ per jaar onder het uitdrukkelijk beding dat van de toegestane hoeveelheid

ROL-overeenkomst

Mei 2000

2 van 15

9 miljoen m³ per jaar wordt gewonnen uitsluitend ten behoeve van de export naar de provincies Gelderland en Utrecht ten behoeve van de openbare drinkwatervoorziening, een en ander als uitgewerkt in de voorschriften behorend bij voornoemd besluit.

- In Gelderland en Utrecht worden de te onttrekken hoeveelheden water met een zelfde hoeveelheid verminderd als wordt geïmporteerd uit Flevoland.
- Partijen ondersteunen het gevoerde en te voeren beleid en hebben besloten samen te werken in het zgn. ROL-project (Ruwwater naar het Oude Land), waarbij de FDM grondwater als "ruwwater" zal leveren aan Waterbedrijf Gelderland en de WMN en laatstgenoemden middels hun installaties te respectievelijk Holk en Amersfoort Hogeweg het vanuit Flevoland geleverde water zullen zuiveren.
- D.d. 24 augustus 1999 hebben partijen daartoe een eerste overeenkomst getekend met de verplichting deze overeenkomst uit te werken in nadere (leverings)contracten.
- Partijen hebben jegens elkaar het voorbehoud gemaakt van verkrijging van goedkeuring van de onderhavige overeenkomst door de respectievelijke raden van commissarissen en/of aandeelhouders.

Zijn overeengekomen als volgt:

Artikel 1. Definities

Calamiteit	: uitval drukverhogingsinrichting (opjager) of leiding gedurende langer dan 24 uur
Storing	: uitval drukverhogingsinrichting of leiding korter dan 24 uur
Fledite	: de ROL-winlocatie Fledite gelegen aan de Flediteweg te Zeewolde;
Gz60	: de aan te leggen winlocatie aan de Gruttoweg te Zeewolde;
Hogeweg	: de winlocatie Hogeweg gelegen aan de Hogeweg te Amersfoort;
Holk	: de winlocatie Holk gelegen aan de Bunschoterweg te Nijkerk;
Propstuk	: groep afsluiters met T-stuk ten behoeve van onderhoud;
Reinwater	: tot drinkwater gezuiverd ruwwater;
Ruwwater	: niet-gezuiverd grondwater;
Spuiwater	: water benodigd om leiding door te spoelen;
T-stuk	: punt van samenkomst van twee transportleidingen;
Watervoerend pakket	: een goed doorlatende laag (zand, grind) waar de verplaatsing van het grondwater met name horizontaal plaatsvindt.

ROL-overeenkomst
Mei 2000
3 van 15

Artikel 2. Levering water

2.1 Algemeen

Bij besluit van 5 mei 1999 van Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland is FDM vergunning verleend op Fledite een extra hoeveelheid water van 5 miljoen per m³ per jaar te onttrekken.

Onttrekking op Fledite vindt plaats ten behoeve van Waterbedrijf Gelderland en - vanaf 1 januari 2003 - ten behoeve van Waterbedrijf Gelderland en WMN.

Voor het - nog aan te leggen - Gz60 is een vergunning verleend tot het onttrekken van eveneens 5 miljoen m³ water per jaar.

Onttrekking op Gz60 geschiedt per 1 januari 2003 op basis van de verdeling 4 miljoen m³ water per jaar ten behoeve van Waterbedrijf Gelderland en WMN en 1 miljoen m³ water per jaar ten behoeve van FDM.

De vergunning is als bijlage 1 aan deze overeenkomst gehecht.

Partijen hebben besloten om in afwijking van de verleende vergunning de voor eigen gebruik van FDM bestemde 1 miljoen m³ water per jaar niet op Gz60 te winnen maar op Fledite vanaf het moment dat Gz60 als winlocatie in gebruik is genomen.

Bovendien hebben partijen besloten om de resterende 9 miljoen m³ per jaar aldus te verdelen, te weten 2.2 miljoen m³ water per jaar ten behoeve van Waterbedrijf Gelderland waarvan 1.2 miljoen m³ per jaar na zuivering als reinwater wordt doorgeleverd aan WMN en 6.8 miljoen m³ water per jaar ten behoeve van WMN.

De genoemde hoeveelheden zijn streefwaarden die - onverminderd de elders in deze overeenkomst opgenomen bepalingen - onder reguliere bedrijfsvoering zo veel als mogelijk zullen worden gerealiseerd.

Voorts zijn partijen overeengekomen dat indien en zodra FDM de overeengekomen hoeveelheden water levert aan Waterbedrijf Gelderland per 1 april 2000 en aan WMN per 1 januari 2003, Waterbedrijf Gelderland en WMN hun winning met een zelfde hoeveelheid water op Holk (maximaal 5 miljoen m³ per jaar) c.q. Hogeweg Amersfoort (maximaal 4 miljoen m³ per jaar) zullen reduceren.

Alle winvoorzieningen op Holk en Hogeweg Amersfoort blijven echter gehandhaafd voor zowel de normale situatie als bij calamiteiten.

ROL-overeenkomst

Mei 2000

4 van 15

Tussen Waterbedrijf Gelderland en WMN is momenteel de overeenkomst 'Overeenkomst tot waterlevering' d.d. maart 1988 van kracht.

Op basis van deze overeenkomst tot waterlevering wordt momenteel door Waterbedrijf Gelderland aan WMN per jaar maximaal 4 miljoen m³ water, deels als ruwwater en deels als reinwater, geleverd.

Deze overeenkomst wordt per 1 april 2000 gewijzigd.

De huidige levering van 1.2 miljoen m³ per jaar reinwater door Waterbedrijf Gelderland aan WMN wordt per 1 april 2000 voortgezet tegen gewijzigd tarief.

De huidige levering van 2.8 miljoen m³ per jaar ruwwater wordt tot 1 januari 2003 voortgezet tegen gewijzigd tarief en op 31 december 2002 of zoveel eerder of later als door FDM aan WMN 6.8 miljoen m³ per jaar ruwwater zal worden geleverd, beëindigd.

2.2 Levering ruwwater

Levering van ruwwater door FDM c.q. afname daarvan door Waterbedrijf Gelderland en WMN van 9 miljoen m³ per jaar vindt als volgt - gefaseerd - plaats:

Periode 1 april 2000 - 1 januari 2003.

Hoeveelheid: FDM levert met ingang van 1 april 2000 tot 1 januari 2003 aan Waterbedrijf Gelderland, gelijk Waterbedrijf Gelderland van FDM afneemt, 5 miljoen m³ water op jaarbasis.

Plaats van winning: FDM wint deze hoeveelheid water op Fledite naast de tot nu toe aldaar toegestane hoeveelheid te onttrekken water van 10 miljoen m³ per jaar.

Plaats van levering: als plaats van aflevering zal gelden de meetinrichting bij Fledite, hierna te noemen meetinrichting A, één en ander zoals aangegeven op de als bijlage 2 aan deze overeenkomst gehechte tekeningen.

Periode 1 januari 2003 - 1 januari 2020.

Hoeveelheid: FDM levert met ingang van 1 januari 2003 tot 1 januari 2020 aan Waterbedrijf Gelderland, gelijk Waterbedrijf Gelderland van FDM afneemt, op jaarbasis 2.2 miljoen m³ ruwwater, waarvan 1.2 miljoen m³ water ten behoeve van WMN voor de bereiding van reinwater.

FDM levert met ingang van 1 januari 2003 tot 1 januari 2020 aan WMN, gelijk WMN van FDM afneemt, op jaarbasis 6.8 miljoen m³ ruwwater.

ROL-overeenkomst
Mei 2000
5 van 15

FDM wint voor eigen gebruik met ingang van 1 januari 2003 tot 1 januari 2020 op Fledite een hoeveelheid van 1 miljoen m³ ruwwater per jaar.

Plaats van winning: FDM wint op Fledite een hoeveelheid van 5 miljoen m³ ruwwater per jaar naast de tot nu toe aldaar toegestane hoeveelheid van 10 miljoen m³ per jaar en op Gz60 een hoeveelheid van 5 miljoen m³ per jaar.

Plaats van levering: als punt van levering voor Waterbedrijf Gelderland geldt meetinrichting C bij Holk voor 2.2 miljoen m³ per jaar waarvan 1.2 miljoen m³ per jaar ten behoeve van WMN. Als punt van levering voor WMN geldt de meetinrichting D vóór Holk voor 6.8 miljoen m³ per jaar. De meetinrichtingen zijn aangegeven op de aan deze overeenkomst als bijlage 2 gehechte tekeningen.

De levering van ruwwater door FDM aan Waterbedrijf Gelderland en WMN wordt nader geregeld in de 'overeenkomsten levering ruwwater' tussen respectievelijk FDM / Waterbedrijf Gelderland en FDM / WMN. De 'overeenkomsten levering ruwwater' zijn als bijlagen 3 en 4 aan deze overeenkomst gehecht.

2.3 Levering reinwater

Waterbedrijf Gelderland zuivert op Holk de door FDM geleverde 2.2 miljoen m³/jaar ruwwater tot reinwater en levert 1.2 miljoen m³/jaar reinwater door aan WMN.

De levering van reinwater door Waterbedrijf Gelderland aan WMN wordt nader geregeld in de 'Aanvullende overeenkomst tot waterlevering'.

De 'Aanvullende overeenkomst tot waterlevering' met de 'Overeenkomst tot waterlevering' d.d. maart 1988 is als bijlage 5 aan deze overeenkomst gehecht.

Artikel 3. Kwaliteit water

3.1 Door FDM wordt aan Waterbedrijf Gelderland en WMN het water geleverd als ruwwater. Het water wordt gewonnen uit het zogenoemde derde watervoerende pakket onder Zuidelijk Flevoland.

3.2 Het water heeft de kwaliteit van grondwater uit het derde watervoerende pakket, overeenkomstig het overzicht Parameters met toegestane bandbreedte. Het 'Overzicht Parameters' is als bijlage 6 aan deze overeenkomst gehecht.

ROL-overeenkomst

Mei 2000

6 van 15

Bij het win- en drukverhogingsproces wordt de kwaliteit van het water niet gewijzigd.
Door FDM wordt geen zuivering of andere behandeling op het water uitgevoerd.

FDM garandeert de kwaliteit van het water als bovengenoemd tot aan de meetinrichting A van 1 april 2000 tot 1 januari 2003 en tot aan de meetinrichtingen C en D vanaf 1 januari 2003. Partijen controleren de kwaliteit van het water gedurende het transport van het water in de transportleidingen die hun eigendom zijn.

In opdracht van FDM vindt 1 x per kwartaal in een erkend laboratorium analyse van de watermonsters plaats.

In bijlage 6 zoals gehecht aan deze overeenkomst, staan de monsterlocaties, de meetfrequenties en de te analyseren parameters aangegeven.

Watermonsters worden in de periode 1 april 2000 tot 1 januari 2003 ingenomen op de meetinrichting A en in de periode 1 januari 2003 tot 1 januari 2020 op de meetinrichtingen C en D.

- 3.3 Mocht tijdens de duur van deze overeenkomst komen vast te staan dat Waterbedrijf Gelderland en/of WMN als gevolg van wijziging van de kwaliteit van het water hun zuiveringsinstallaties dienen aan te passen, kunnen partijen een beroep doen op artikel 12 van deze overeenkomst.

Artikel 4. Waterdruk en debiet

- 4.1 FDM levert aan Waterbedrijf Gelderland en WMN water met een druk van minimaal 185 kPa ten opzichte van NAP op de meetinrichtingen C en D in een constante volumestroom.
- 4.2 De maximale totale volumestroom bedraagt in de periode 1 april 2000 tot 1 januari 2003 656 m³ per uur voor Waterbedrijf Gelderland en vanaf 1 april 2000 tot 1 januari 2003 1181 m³ per uur voor Waterbedrijf Gelderland en WMN gezamenlijk.
- 4.3 Indien in enig jaar wegens calamiteiten minder dan de afgesproken hoeveelheid water is geleverd, moet de ontbrekende hoeveelheid in de resterende periode van dat jaar zoveel als op basis van de provinciale onttrekkingsvergunning is toegestaan, worden gesuppleerd.

Artikel 5. Aanleg voorzieningen

- 5.1 Ten behoeve van de winning en het transport van water van Flevoland naar Gelderland en Utrecht wordt een aantal voorzieningen getroffen.

ROL-overeenkomst

Mei 2000

7 van 15

Fledite wordt uitgebreid en Gz60 wordt aangelegd.

Tevens wordt ten behoeve van het watertransport vanaf beide winlocaties een transportleidingsysteem aangelegd naar respectievelijk Holk en Hogeweg.

5.2 Partijen dragen ieder zorg voor een deel van de aanleg van deze voorzieningen.

De te treffen voorzieningen zijn daartoe ingedeeld in de volgende drie clusters:

- a. Fledite-Holk;
- b. Gz60 - T-stuk;
- c. Holk-Amersfoort Hogeweg.

Ad a. Ten behoeve van de cluster Fledite-Holk worden aangelegd:

1. vier waterwinputten (waarvan 20% van de totale wincapaciteit vanaf 1 januari 2003 voor eigen gebruik van FDM), terreinleidingen en een drukverhogingsinrichting nabij de bestaande en in de huidige toestand te handhaven winlocatie Fledite;
2. een noodverbindingsleiding tussen de waterwinputten zoals hiervoor onder 1. genoemd en de waterwinputten van de bestaande winlocatie Fledite, voorzien van een meetinrichting (meetinrichting E zoals aangegeven op de als bijlage 2 aan deze overeenkomst gehechte tekening);
3. een transportleiding van Fledite naar Holk te verdelen in een transportleiding Fledite - T-stuk met een middellijn van 500 mm en een transportleiding T-stuk - Holk met een middellijn van 630 mm, inclusief een leiding met een middellijn van 610 mm, onder het Nijkerkernauw;
4. peilputten, peilbuizen en zoutwachters.

De onder 1, 2 en 4 genoemde voorzieningen worden aangelegd door c.q. in opdracht van FDM en de daaraan verbonden kosten worden door haar voorgefinancierd.

FDM draagt er zorg voor dat genoemde voorzieningen uiterlijk 1 april 2000 bedrijfsklaar worden opgeleverd en in gebruik kunnen worden genomen.

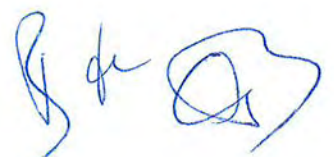
FDM is eigenares van voornoemde voorzieningen.

De onder 3 genoemde voorziening wordt aangelegd door c.q. in opdracht van Waterbedrijf Gelderland en de daaraan verbonden kosten worden door haar voorgefinancierd.

Waterbedrijf Gelderland draagt er zorg voor dat genoemde voorziening uiterlijk 1 april 2000 bedrijfsklaar wordt opgeleverd en in gebruik kan worden genomen.

Waterbedrijf Gelderland is eigenares van voornoemde voorziening.

De voorziening wordt per 31 december 2002 in eigendom overgedragen aan FDM op basis van de in bijlage 7 'Koopovereenkomst Transportleiding' omschreven voorwaarden en condities.

ROL-overeenkomst

Mei 2000

8 van 15

Ad b. Ten behoeve van de cluster Gz60 – T- stuk worden aangelegd:

1. het pompstation Gz60 met bijbehoren;
2. vier winputten, terreinleidingen en een drukverhogingsinrichting op Gz60;
3. een transportleiding vanaf Gz60 die aansluit op het T - stuk van de transportleiding Fledite-Holk genoemd onder a.3 met een middellijn van 630 mm;
4. peilputten, peilbuizen en zoutwachters.

De onder 1, 2, 3 en 4 genoemde voorzieningen worden aangelegd door c.q. in opdracht van FDM en de daaraan verbonden kosten worden door haar voorgefinancierd.

FDM draagt er zorg voor dat genoemde voorzieningen uiterlijk 1 januari 2003 bedrijfsklaar worden opgeleverd en in gebruik kunnen worden genomen.

FDM is eigenares van voornoemde voorzieningen.

Ad c. Ten behoeve van de cluster Holk-Amersfoort Hogeweg worden aangelegd:

1. een drukverhogingsinrichting na het T-stuk op Holk;
2. een transportleiding van Holk- Hogeweg Amersfoort met een middellijn van 500 mm;

De voorzieningen worden aangelegd door c.q. in opdracht van WMN en de daaraan verbonden kosten worden door haar voorgefinancierd.

WMN draagt er zorg voor dat genoemde voorzieningen tijdig, d.w.z. uiterlijk 1 januari 2003 bedrijfsklaar worden opgeleverd en in gebruik kunnen worden genomen.

WMN is eigenares van voornoemde voorzieningen.

In het geval WMN de drukverhogingsinrichting wil plaatsen op het terrein van pompstation Holk, stelt Waterbedrijf Gelderland aan WMN voldoende grond ter beschikking voor de bouw van genoemde voorziening en wordt terzake een recht van opstal gevestigd met – voor zover nodig – een recht van overpad.

5.3 De aan deze voorzieningen verbonden kosten, waaronder de meerkosten die het gevolg zijn van de aanleg en het gebruik van een tweede winlocatie – Gz60 – naast Fledite, worden door partijen verrekend op basis van de werkelijke – in redelijkheid gemaakte – kosten en aangevuld met een opslag voor overhead.

De berekeningsmethodiek is als bijlage 8 ‘Berekening investerings- en exploitatiekosten’ aan deze overeenkomst gehecht.

ROL-overeenkomst
 Mei 2000
 9 van 15

Artikel 6. Beheer en onderhoud

6.1 Periode 1 april 2000 tot 1 januari 2003.

Waterbedrijf Gelderland en FDM dragen ieder zorg voor het beheer en onderhoud van de in artikel 5 genoemde voorzieningen die hun eigendom zijn en dragen er zorg voor dat voornoemde voorzieningen steeds in goede staat van onderhoud verkeren.

De daaraan in redelijkheid verbonden kosten worden doorberekend naar rato van de verhouding van de door partijen afgenomen hoeveelheden water.

Uitgezonderd van deze regel is het beheer van het gedeelte van de transportleiding in Flevoland dat eigendom is van Waterbedrijf Gelderland, waarvoor een bewaakt document "Onderhoud, reparatie en beheer trapo van Fledite naar Holk" is opgesteld.

Dit document is als bijlage 9 aan deze overeenkomst gehecht.

Het betreft het gedeelte van de transportleiding gelegen in Flevoland tot het propstuk ten noorden van het Nijkerkernauw; dit gedeelte wordt van 1 april 2000 tot 1 januari 2003 beheerd en onderhouden door FDM.

Waterbedrijf Gelderland betaalt aan FDM een jaarlijkse - geïndexeerde - vergoeding van f. 2.500,- exclusief BTW voor het beheer van dit deel van haar transportleiding vanaf Fledite tot het Nijkerkernauw, zoals opgenomen in bijlage 8.

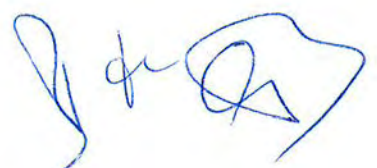
Onder beheer wordt verstaan de zorg voor het in goede staat verkeren van de onder het beheer vallende voorzieningen zodat deze aan hun bestemming kunnen voldoen, met de verplichting de daartoe nodige werkzaamheden van onderhoud e.d. uit te voeren of te doen uitvoeren en daarop toezicht te houden.

De kosten verbonden aan deze onderhoudswerkzaamheden zijn voor rekening van Waterbedrijf Gelderland en worden jaarlijks op nacalculatiebasis - inclusief 20% overheadkosten - door FDM verrekend onder overlegging van een onderhoudsrapport.

6.2 Periode 1 januari 2003 tot 1 januari 2020

Partijen dragen ieder zorg voor het beheer en onderhoud van de in artikel 5 genoemde voorzieningen die hun eigendom zijn, dragen er zorg voor dat voornoemde voorzieningen steeds in goede staat van onderhoud verkeren.

De daaraan in redelijkheid verbonden kosten worden doorberekend naar rato van de door partijen afgenomen hoeveelheden water.

ROL-overeenkomst

Mei 2000

10 van 15

Uitgezonderd van deze regel is het beheer van het gedeelte van de transportleiding in Gelderland dat eigendom is van FDM, waarvoor een bewaakt document "Onderhoud, reparatie en beheer trapo van Fledite naar Holk" is opgesteld.

Dit document is als bijlage 9 aan deze overeenkomst gehecht.

Het betreft het gedeelte van de transportleiding gelegen in Gelderland vanaf het propstuk ten zuiden van het Nijkerkernauw tot aan pompstation Holk; dit gedeelte wordt vanaf 1 januari 2003 tot 1 januari 2020 beheerd en onderhouden door Waterbedrijf Gelderland.

FDM betaalt aan Waterbedrijf Gelderland een jaarlijkse – geïndexeerde - vergoeding van f. 2.500,- exclusief BTW voor het beheer van haar transportleiding vanaf het Nijkerkernauw tot en met meetinrichting C en D voor Holk.

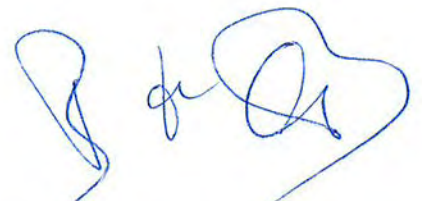
Onder beheer wordt verstaan de zorg voor het in goede staat verkeren van de onder het beheer vallende voorzieningen zodat deze aan hun bestemming kunnen voldoen, met de verplichting de daartoe nodige werkzaamheden van onderhoud e.d. uit te voeren of te doen uitvoeren en daarop toezicht te houden.

De kosten verbonden aan deze onderhoudswerkzaamheden zijn voor rekening van FDM en worden jaarlijks op nacalculatiebasis – inclusief 20% overheadkosten – door Waterbedrijf Gelderland verrekend onder overlegging van een onderhoudsrapport.

- 6.3 Partijen geven elkaar over en weer het recht om de werking en de staat van onderhoud van de bij de andere partijen in beheer en onderhoud zijnde voorzieningen te controleren.

Artikel 7. Vergoeding en betaling

- 7.1 De kostprijs van het geleverde ruwwater is geregeld in de 'overeenkomsten levering ruwwater' die tussen FDM en Waterbedrijf Gelderland, c.q. FDM en WMN zijn aangegaan (bijlagen 3 en 4).
- 7.2 De kostprijs van het geleverde reinwater is geregeld in de "Aanvullende overeenkomst tot waterlevering" (bijlage 5).
In de kostprijs reinwater wordt de door Waterbedrijf Gelderland aan FDM betaalde prijs voor de ten behoeve van de WMN afgenomen hoeveelheid ruwwater aan WMN integraal doorberekend.
- 7.3 FDM brengt Waterbedrijf Gelderland vanaf 1 april 2000 en WMN met ingang van 1 januari 2003 maandelijks, te starten medio van de kalendermaand na aanvang levering water, één twaalfde deel van de geschatte kosten voor de afname van water als voorschot in rekening.

ROL-overeenkomst

Mei 2000

11 van 15

Jaarlijks vindt verrekening plaats op basis van de werkelijke kosten (inclusief overheadkosten) en de werkelijke afname, naar rato van de geleverde hoeveelheden ruwwater op de betreffende meetpunten.

De definitieve afrekening van de verschuldigde vergoeding wordt na afloop van het kalenderjaar zo spoedig als mogelijk bij betrokken partijen ingediend, voorzien van een goedkeurende verklaring van een door partijen in gezamenlijk overleg aangewezen registeraccountant.

Ingediende rekeningen dienen binnen vier weken na ontvangst te worden voldaan.

Bij overschrijding van de betalingstermijn is een rente verschuldigd gelijk aan het percentage dat de NV Bank voor Nederlandse Gemeenten op het tijdstip van betaling voor debetsaldi in rekening brengt.

- 7.4 Voor zover in de onderhavige overeenkomst en/of bijlagen, gehecht aan deze overeenkomst, bedragen in guldens worden genoemd, worden deze bedragen vanaf 1 januari 2002 van rechtswege omgezet in euro's.

Artikel 8. Meting

8.1 Plaats van meting.

Het door FDM aan Waterbedrijf Gelderland te leveren water wordt in de periode van 1 april 2000 tot 1 januari 2003 gemeten op meetinrichting A en met ingang van 1 januari 2003 voor Holk op meetinrichting C.

Het door FDM aan WMN te leveren water wordt gemeten op meetinrichting D.

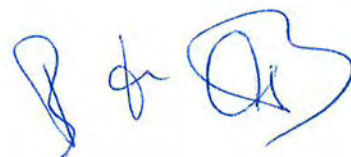
In de periode van 1 april 2000 tot 1 januari 2003 wordt meetinrichting C door Waterbedrijf Gelderland als controlemeetpunt gebruikt en met ingang van 1 januari 2003 worden de meetinrichtingen A en B door FDM als controlemeetpunten gebruikt.

FDM zal meetinrichtingen van voldoende meetbereik opstellen; FDM is eigenaar van de meetinrichtingen.

8.2 Ijking meetinrichtingen.

De door partijen geplaatste meetinrichtingen worden eenmaal per twee jaar geijkt.

Partijen zijn - indien één of meer partijen dit verlangen - verplicht bij vermeende afwijking van de meetinrichting, deze te laten herijken. Herijking geschiedt op kosten van de eigenaar van de meetinrichting. Ingeval echter komt vast te staan dat de afwijking van de meetinrichting binnen

ROL-overeenkomst

Mei 2000

12 van 15

het tolerantiegebied van de afwijking valt, zijn de kosten van herijking voor de verlangende partij(en).

Als toelaatbare tolerantie wordt aangenomen een verschil van 0.5 % van de meetwaarde bij een stroomsnelheid die groter is dan 1 m/s.

Ijkingen vinden plaats op een door de Dienst van het Ijkwezen erkende ijkinstallatie. Partijen hebben het recht de ijking door een gemachtigde te doen bijwonen.

8.3 Aflezen standen meetinrichtingen.

De standen van enige meetinrichting worden door de meest gerede partij zo veel als mogelijk op een vaste dag per week om 9.00 uur afgelezen en anders naar die dag en dat tijdstip teruggerekend.

Overige partijen hebben het recht de opmeting door een gemachtigde te doen bijwonen.

De afgelezen of teruggerekende standen worden door de meest gerede partij binnen twee werkdagen aan de overige partijen toegezonden.

De aanwijzing van een meetinrichting wordt als juist aangehouden, tenzij blijkt dat deze defect is of bij herijking komt vast te staan dat deze een miswijzing vertoont die buiten het hierboven genoemde tolerantiegebied valt.

In geval van miswijzing wordt de afgenomen hoeveelheid in onderling overleg tussen partijen bepaald met behulp van het verbruik in de maand voorafgaand aan de periode van miswijzing en de maand erop volgend.

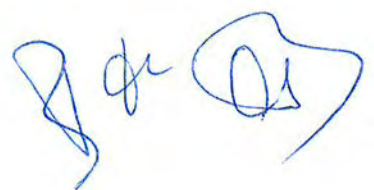
Verrekening in geval van miswijzing wordt beperkt tot een periode van ten hoogste zes maanden.

8.4 Spuiwater.

FDM en Waterbedrijf Gelderland zijn in de periode 1 april 2000 tot 1 januari 2003 verplicht gebruikte hoeveelheden spuiwater apart te bemetere.

8.5 Lekverliezen.

Negatieve verschillen in volume van het geleverde water (de som van de gemeten hoeveelheid bij de meetinrichtingen C en D) en het verpompte water (de som van de gemeten hoeveelheid bij de meetinrichtingen A en B) worden aangemerkt als lekverliezen voor zover zij de toegelaten tolerantie van 0.5% verlies - aan te duiden als meetverschil - te boven gaan en dienen te worden beschouwd als calamiteit in de zin van artikel 9, tenzij het verschil het gevolg is van het spuien van het transportleidingsysteem.

ROL-overeenkomst

Mei 2000

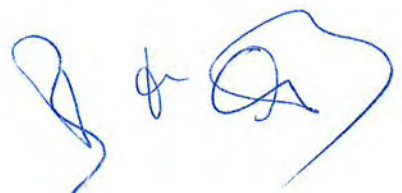
13 van 15

Artikel 9. Storingen en calamiteiten

- 9.1 Bij de berekening van de maximale volumestromen is uitgegaan van een totale duur van de afzonderlijke onderbrekingen van – bij elkaar opgeteld – maximaal zes weken per jaar. Partijen zijn verplicht op de bij hen in beheer zijnde trajecten de waterlevering zo veel mogelijk ongestoord en in een constante volumestroom als bedoeld in artikel 4 te laten verlopen. In geval van onvermijdelijke storingen of calamiteiten doet de betrokken partij daarvan zo spoedig mogelijk – indien mogelijk vooraf – kennis aan de andere partijen en neemt alle redelijk mogelijke maatregelen om de storing of calamiteit zo spoedig mogelijk op te heffen.
- 9.2 In geval van een calamiteit gaan partijen bij elkaar te rade ten einde een aan alle betrokken belangen rechtdoende oplossing te bereiken.

Artikel 10. Duur en beëindiging

- 10.1 Deze overeenkomst treedt in werking op 1 april 2000 en eindigt op 31 december 2019.
- 10.2 Van deze overeenkomst wordt tussentijds in 2010 een evaluatie uitgevoerd waarbij tevens de eventuele mogelijkheden voor een vervolgovereenkomst in kaart worden gebracht.
- 10.3 Uiterlijk twee jaren voor het einde van deze overeenkomst, derhalve uiterlijk 1 januari 2018, treden partijen met elkaar in onderhandeling over de mogelijkheden van het sluiten een vervolgovereenkomst voor een zelfde periode.
- Voorafgaand aan deze onderhandelingen doen partijen, uitgaande van hun gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de drinkwatervoorziening in de betrokken regio's, onderzoek naar deze drinkwatervoorziening en worden ten aanzien daarvan besluiten genomen.
- 10.4 Bij beëindiging van deze overeenkomst eerder dan veertig jaar na het aangaan van deze overeenkomst vindt tussen partijen verrekening plaats van de in artikel 5 genoemde activa. De berekeningsmethodiek van verrekening is als bijlage 10 gehecht aan deze overeenkomst.
- 10.5 Indien en voor zover na veertig jaar er sprake is van voortgezet gebruik door derden tegen vergoeding of vervreemding aan derden van deze alsdan financieel afgeschreven activa, komen de opbrengsten aan ieder van partijen in een verhouding 1 : 1 : 1 ten goede.

ROL-overeenkomst

Mei 2000

14 van 15

Artikel 11. Herziening en wijzigingen

- 11.1 Iedere partij heeft het recht herziening van deze overeenkomst te eisen indien en voor zover als gevolg van gewijzigde economische of andere buitengewone omstandigheden het handhaven van deze overeenkomst tot onredelijk voor- of nadeel van één of meer partijen zou leiden.

Wanneer partijen niet tot overeenstemming komen over herziening van de overeenkomst, dan zal op een wijze als omschreven in artikel 12 het gerezen geschil worden beslecht.

- 11.2 Partijen hebben voorts het recht in onderling overleg deze overeenkomst te wijzigen. Wijzigingen zijn slechts mogelijk nadat, indien en voor zover partijen dit schriftelijk en bevoegdlijk ondertekend, zijn overeengekomen.

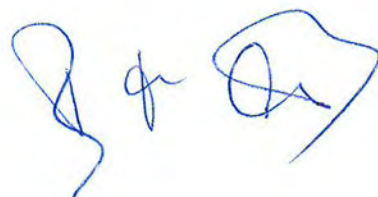
Artikel 12. Geschillen

- 12.1 Alle geschillen die tussen partijen uit deze overeenkomst voortvloeien of daarmee verband houden, waaronder de geschillen die slechts door één partij als dusdanig worden beschouwd, zullen worden beslecht door arbitrage overeenkomstig het reglement van het Nederlands Arbitrage Instituut.

- 12.2 Dit laat onverlet de mogelijkheid voor partijen om het geschil via de bevoegde gewone rechter c.q. op een alternatieve wijze te beslechten. Onder alternatieve geschillenbeslechting zullen partijen onder meer verstaan mediation en bindend advies. Alternatieve geschillenbeslechting zal niet plaatsvinden dan na schriftelijke overeenstemming van partijen.

Artikel 13. Goedkeuring

- 13.1 Partijen maken zich er voor sterk dat zij voor 1 juli 2000 de benodigde goedkeuring - voor zover vereist - hebben verkregen van de respectievelijke raden van commissarissen en aandeelhouders.

ROL *project*

Waterbedrijf
Gelderland

ROL-overeenkomst
Mei 2000
15 van 15

Artikel 14. Bijlagen

14.1 Aan deze overeenkomst zijn de volgende bijlagen gehecht en maken daarvan onlosmakelijk deel uit:

1. Besluit van Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland d.d. 5 mei 1999;
2. Tekeningen ROL-project;
3. Overeenkomst levering ruwwater FDM/Waterbedrijf Gelderland;
4. Overeenkomst levering ruwwater FDM/WMN;
5. Aanvullende overeenkomst waterlevering WMN/Waterbedrijf Gelderland;
6. Overzicht Parameters;
7. Koopovereenkomst transportleiding;
8. Berekening investerings- en exploitatiekosten;
9. Bewaakt document Onderhoud, reparatie en beheer trapo van Fledite naar Holk;
10. Berekeningsmethodiek bij beëindiging overeenkomst eerder dan veertig jaar.

Aldus opgemaakt en getekend in drievoud, 31-5-2000

Lelystad

NV Flevolandse Drinkwater
Maatschappij (FDM)
drs. ing. L.T. van Bloois

Velp

NV Waterbedrijf
Gelderland
ir. J. van der Laan
voor deze
H. Vaessen

Utrecht

NV Waterleidingbedrijf
Midden-Nederland(WMN)
ir. Ch.P. Bruggink

COLOFON

EVALUATIE
RUWWATER LEVERING NAAR HET OUDE LAND

KLANT
Provincie Flevoland

AUTEUR
Niek Heijs

PROJECTNUMMER
C03081.000331.0100/LB

ONZE REFERENTIE
083818617 0.29

DATUM
6 mei 2019

STATUS
Definitief

GECONTROLEERD DOOR

VRIJGEGEVEN DOOR

Patrick Kalders
Senior adviseur

Arjan ter Harmsel
Senior adviseur waterbeheer

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 264
6800 AG Arnhem
Nederland
+31 (0)88 4261 261

www.arcadis.com